

BIJEENKOMST OP VRIJDAG 29 MEI 1953 TE AMERSFOORT

Voordracht gehouden voor de leden van de Vereniging ter beoefening
van de Krijgswetenschap

door

Majoor der Cavalerie J. L. HOLLERTT

over

„DE PANTSERDIVISIE”

Voorzitter: Z. E. Luitenant-Generaal b.d. D. A. VAN HILTEN

De Voorzitter:

Mijne Heren,

Ik open de vergadering en heet U allen van harte welkom, in het bijzonder de Commandant van de 3e Divisie, de Generaal-majoor J. G. Warringa en de Inspecteur van de Cavalerie, de Kolonel A. D. C. van der Voort van Zijp. Ook is het mij een genoegen de vele gasten te begroeten, die zich heden avond in ons midden bevinden. Onze secretaris-penningmeester verzocht mij deze heren mede te delen dat, zo zij zulks wensen, er in de pauze gelegenheid bestaat om zich bij hem op te geven als lid van de Vereniging.

Mijne Heren, bij het bestuur zijn de volgende overlijdensberichten ingekomen:

Ir P. J. C. Vos. Ingenieur Vos was de Commerciële Directeur van de N.V. Koninklijke Nederlandse Vliegtuigenfabriek Fokker. Ik moge in herinnering brengen, dat hij in Mei 1940 met een G I van het vliegveld Schiphol onder de ogen van de Duitsers is opgestegen en overgevlogen naar Engeland.

Eerste Luitenant Vlieger Gert M. J. Adang, die bij een noodlottig vliegongeval in Arizona U.S.A. om het leven is gekomen.

Kapitein van het Garderegiment Jagers Ber Kamevaar, die op 18 Maart 1953 in Korea is gesneuveld.

Ik verzoek U op te staan en enkele ogenblikken met mij het heengaan van deze kameraden en leden van onze Vereniging in stilte te gedenken.

Het woord is thans aan de inleider van hedenavond, de Majoor der Cavalerie J. L. Hollertt, voor het houden van zijn voordracht over:

„DE PANTSERDIVISIE”

1. INLEIDING

Mijnheer de Voorzitter, mijne heren,

Hedenavond is het de tweede maal sedert het einde van de laatste oorlog dat voor de leden van de Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap een inleiding wordt gehouden over een onderwerp welks aard door tanks wordt bepaald. Het feit dat onze vereniging heeft besloten deze bijeenkomst te beleggen in Amersfoort, is n.m.m. van bijzondere betekenis, aangezien hier immers het garnizoen is dat o.m. moet worden beschouwd als het illustere

centrum van ons huidige Tankwapen. U kunt zich wel voorstellen, dat ik mij als spreker over het onderwerp „de Pantserdivisie” hedenavond bepaald „en familie” gevoel.

Reeds in de vroegste oudheid heeft de strijdende mens gezocht naar wapens welke als voorlopers van onze tanks kunnen worden beschouwd. In het 19e vers, 1ste hoofdstuk van het boek Richteren van het oude Testament leest gij het volgende: „En de Heer was met Juda, zodat hij het gebergte in bezit nam, maar de ingezetene der valleijen verdreef hij niet, omdat zij ijzeren wagenen hadden.” Dit is slechts een van de vele voorbeelden, welke de historie aan ons heeft openbaar gemaakt.

Dat thans onze vereniging in het bijzonder over de Pantserdivisie haar licht wil laten schijnen geeft naar mijne mening aanleiding tot grote voldoening.

Immers in de Nederlandse verhoudingen hebben wij o.a. te maken met de oorlogsorganisatie van een Legerkorps waarin vooralsnog de Pantserdivisie niet is opgenomen. Naar mijne mening echter kan niet worden gesproken van een evenwichtig Legerkorps, zolang de Pantserdivisie daaraan ontbreekt.

Ik hoop derhalve, dat ik in staat zal zijn in de loop van mijn betoog U duidelijk te maken, waarom ik zo gaarne de nadruk leg op de wenselijkheid, dat de Pantserdivisie of een soortgelijke eenheid deel uitmaakt van het Legerkorps, ook in onze Nederlandse verhoudingen.

Uiteraard is het voor mij een eervolle taak hedenavond dit onderwerp voor U in te leiden, maar het pad waarop ik mij begeef, is geen pionierspad. In een voordracht welke de toenmalige kolonel van de Generale Staf J. H. Couzy op 17 Maart 1950 voor onze vereniging heeft gehouden, is namelijk reeds een belangwekkend hoofdstuk aan de Pantserdivisie gewijd.

Deze lezing was getiteld „Pantserstroepen, in het bijzonder het gebruik van vechtwagens in de Infanteriedivisie”. Veel wetenswaardigs omtrent de ontwikkeling van de tank in het algemeen en omtrent de ontwikkeling der opvattingen over het tactisch gebruik van tanks kunt U in het desbetreffend verslag, alsmede in diverse „wetenschappelijke jaarberichten” van de vereniging lezen.

Gaarne wil ik mij aansluiten bij hetgeen reeds eerder onder de aandacht van de leden is gebracht en omdat ik derhalve deze zaken als bekend mag veronderstellen, meen ik te mogen volstaan met slechts een kort betoog over de ontwikkeling van het tankwapen in het algemeen en van de Pantserdivisie in het bijzonder, teneinde niet al te zeer te vervallen in herhalingen van hetgeen mijn voorgangers reeds hebben behandeld.

Vervolgens zou ik iets uitvoeriger willen ingaan op de organisatie der huidige Pantserdivisie van het Amerikaanse Leger, op haar eigenschappen en haar wijze van optreden alsmede op het gebruik dat men van haar maakt.

Na de pauze zou ik dan, met Uw goedkeuring mijnheer de Voorzitter, een voorbeeld uit de laatste wereldoorlog willen behandelen, waarbij het 7e Amerikaanse Legerkorps met gebruikmaking van een Pantserdivisie de vijand achtervolgde van de Seine naar de Belgisch-Duitse grens en daarbij in een periode van ruim twee weken een afstand van meer dan 250 mijlen aflegde.

4. *Ontwikkeling*

Onmiddellijk na de oorlog van 1914/1918 werden in de verschillende landen de nieuwe denkbeelden omtrent het gebruik van tanks aan de hand van de opgedane ervaringen bestudeerd en begon men speciaal in Groot-Britannië en

in de Verenigde Staten van Amerika met het nieuwe wapen te experimenteren.

Bij de zoëven genoemde voordracht welke generaal majoor Couzy in 1950 heeft gehouden hebben we gezien hoe de opvattingen omtrent het gebruik van pantsertroepen zich in die dagen aanvankelijk langs twee verschillende wegen hebben ontwikkeld. Enerzijds huldigde men de opvatting dat de tank uitsluitend behoorde te worden gebruikt ter ondersteuning van de infanterie met de consequentie dat de tank dus ook gebonden zou blijven aan het tempo dat de Koningin van het slagveld haar zou opleggen, anderzijds werd door velen de noodzaak van de ontwikkeling van een zelfstandig tankwapen erkend.

Onder hen bevonden zich velen, die inzagen dat tanks mits in massa ingezet in staat zouden zijn de rol van de historische cavalerie van Napoleon, de cavalerie welke in de eerste Wereldoorlog had gefaald, over te nemen. Zij zagen de tank als een strategische dreiging, een wapen dat door Legercommandanten kan worden gebruikt om snel een succesvol einde aan de oorlog te maken, een wapen door middel waarvan men het gezonde verstand van de tegenstander kon verbijsteren.

Het was generaal Chaffee die zeide: „Indien snelle tanks op deze wijze kunnen optreden, dan zullen zij in hoge mate bijdragen tot herstel van de beweging in de oorlogvoering. Indien wij daarbij ten uitvoer brengen het principe van operatiën op flanken, in het achterland en dóór een bres, de vijand dwingende detachementen te vormen ter bewaking van zijn verbindingslijnen, belangrijke bruggen, vliegvelden en bases, dan zullen wij op die manier zijn hoofdmacht aanzienlijk kunnen verzwakken en hierdoor een snellere beslissing kunnen forceren.”

Op grondslag van de gedachte, hier door generaal Chaffee onder woorden gebracht, gingen enige landen in de dertiger jaren over tot de oprichting van grotere tankonderdelen.

Zo werd in 1936 in de Verenigde Staten op fort Knox, het hoofdkwartier der cavalerie, de 7de Cavalerie Brigade opgericht, terwijl omstreeks die tijd de proefnemingen in Groot-Brittannië leidden tot de oprichting van een „Mobile Division”.

Men wilde deze onderdelen bestemmen voor het uitvoeren van opdrachten van meer onafhankelijke aard. Men realiseerde zich dat men dan ook een organisatie moest ontwerpen, waarin de andere wapens zoals infanterie, artillerie en genie waren opgenomen als steun voor het pantser, in tegenstelling tot de opvatting dat pantser zou blijven optreden als steun voor de infanterie.

Hier was het dus de cavalerie welke een team samenstelde van gecombineerde wapens, welk team als zodanig beschikte over grote bewegelijkheid, grote vuurkracht, grote actie-radius en groot moreel effect terwijl tenslotte het team, dankzij de toevoeging van enkele logistieke en administratieve onderdelen, ook nog beschikte over de noodzakelijke onafhankelijkheid om opdrachten diep in het vijandelijk achterland te kunnen uitvoeren. Hier zien wij dus de grondslagen gelegd voor de Pantserdivisie van onze tijd.

In Duitsland had men al deze experimenten met de grootste oplettendheid gadegeslagen en de opvattingen omtrent het organiseren van tanks in grote organieke verbanden, waarbij snelheid, vuurkracht, moreel effect en grote actie-radius op de voorgrond stonden, vonden daar veel weerklank.

Anders daarentegen was de ontwikkeling in Frankrijk, waar men — geheel in overeenstemming met de mentaliteit van die dagen de nadruk bleef

leggen op ondersteuning van de infanterie als voornaamste taak van de tank, een opvatting welke in Rusland werd gedeeld.

Zo stonden dus bij het begin van de tweede wereldoorlog de opvattingen omtrent het gebruik van tanks in de toonaangevende militaire naties nog tegenover elkander.

Dat de opvattingen betreffende het gebruik van de Pantserdivisie welke is georganiseerd voor het uitvoeren van onafhankelijke acties waarbij grote beweeglijkheid en vuurkracht op de voorgrond staan, juist waren, is wel bevestigd door het optreden van de Duitse Pantser-eenheden in de jaren 1939 en 1940.

Eerst in Polen, later in Nederland, België en Frankrijk, tenslotte in 1941 ook in Joegoslavië en Griekenland werd het optreden der Duitse Pantser-eenheden, in grootte variërend tussen een Pantserdivisie en een Pantserleger met groot succes bekroond.

De Duitsers zijn de eersten geweest die de thans alom gehuldigde beginselen betreffende het gebruik van pantsertroepen op de meest consequente wijze in de praktijk hebben gebracht.

De Amerikanen die zich realiseerden dat de Duitse wijze van optreden de juiste was hebben deze zo spoedig mogelijk overgenomen. Aangezien de geallieerden in het begin van de oorlog echter met een achterstand op het gebied van materieel, opleiding en ervaring te kampen hadden, was het aanvankelijk moeilijk voor hen deze in te halen.

Doch hoezeer ook zij tenslotte van hun onafhankelijke Pantser-eenheden gebruik hebben gemaakt, in Noord-Afrika en later ook op het vaste land van Europa, is U allen zeer zeker bekend. Ik noem slechts het optreden van Patton's beroemde 3e Leger, hetwelk bij zijn jacht door Frankrijk steeds door pantsertroepen werd voorafgegaan als een greep uit vele voorbeelden.

b. Pantserdivisies in de grote legers van thans

De ervaringen van de afgelopen oorlog hebben er toe geleid dat alle grote legers van thans de Pantserdivisie als grootste onafhankelijke pantsereenheid in hun organisatie hebben opgenomen. Weliswaar hebben de Westerse geallieerden aanvankelijk ook Pantserkorpsen opgeleid, maar omdat in de loop van de oorlog elk nieuw aangekomen Pantserdivisie onmiddellijk moest worden ingezet, zijn de Pantserkorpsen nimmer als zodanig gebruikt.

Op het oostfront daarentegen is zowel door de Duitsers als door de Russen met groot succes gebruik gemaakt van Pantserkorpsen en zelfs van Pantserlegers. De namen der Duitse Pantserlegercommandanten Von Guderian, Von Reichenau en Von Kleist zijn ongetwijfeld bekende klanken voor U allen.

In de Verenigde Staten gaan dan ook thans weer stemmen op, welke pleiten voor oprichting van grotere pantserversverbanden dan divisies.

Voor zover mij bekend beschikken de Verenigde Staten thans over 20 divisies. Drie hiervan zijn Pantserdivisies, twee zijn Luchtlandingsdivisies en de overige vijftien zijn Infanteriedivisies. Zo schijnt Groot-Brittannië te beschikken over 10 divisies waarvan drie Pantserdivisies zijn.

Een klein land als België heeft in zijn leger eveneens een Pantserdivisie opgenomen.

Frankrijk heeft zich tot doel gesteld aan het einde van dit jaar te beschikken over negen Infanteriedivisies en drie Pantserdivisies. De sterkte zowel van de

Britse als van de Franse Pantserdivisies is iets hoger dan, maar is toch van gelijke orde als die der Amerikaanse Pantserdivisie.

In Maart werd in Italië een grote parade gehouden waaraan door twee van de drie Pantserdivisies welke in de organisatie van het Italiaanse leger zijn opgenomen, werd deelgenomen. De sterkte van deze divisies is echter slechts de helft van de sterkte der Amerikaanse Pantserdivisie.

Het hedendaagse Russische leger kent behalve de Pantserdivisie ook de z.g. gemechaniseerde divisie.

De taak van de Russische Pantserdivisie is het samenwerken met Infanteriedivisies, waartoe het zwaartepunt der samenstelling is gelegd in de middelbare tanks, welke georganiseerd zijn in drie middelbare Tankregimenten en welke worden versterkt door een zwaar Tankregiment. De sterkte der Russische Pantserdivisie bedraagt ruim 10.000 man.

De gemechaniseerde divisie heeft tot taak het uitbuiten van een geslaagde doorbraak door een vijandelijke stelling terwijl zelden wordt deelgenomen aan de doorbraakoperatie zelf.

In dit soort divisie is naast een soortgelijke verhouding tussen middelbare en zware tanks meer infanterie opgenomen dan in de Pantserdivisie, waardoor de gemechaniseerde divisie beter geschikt is voor zelfstandig optreden.

De sterkte der gemechaniseerde divisie bedraagt bijna 15000 man.

Voor zover bekend beschikt Rusland over een totaal van 60 à 65 gemechaniseerde en Pantserdivisies samen waarvan, naar men zegt, 10 gemechaniseerde en 8 Pantserdivisies zich in Oost-Duitsland bevinden.

c. Ontwikkelingstendensen voor de toekomst

Voor zover wij thans kunnen nagaan, heeft de strijd in Korea tot nu toe nog geen invloed uitgeoefend op de samenstelling der Pantserdivisies van de geallieerde legers en naar mijne mening valt het ook te betwijfelen of dit in de naaste toekomst het geval zal zijn, omdat immers de omstandigheden welke in Korea gelden zoveel verschillen met die van andere mogelijke operatietonelen. In Korea heeft trouwens tot op heden geen Pantserdivisie als zodanig aan de gevechten deelgenomen.

Voorts zou U mij de vraag kunnen stellen of de ontwikkeling van het atoomwapen nog van invloed kan zijn op de samenstelling en werkwijze van Pantserdivisies.

De mogelijkheden welke het gebruik van atoomwapens — en ik bedoel vooral het tactisch gebruik hiervan — biedt, zijn echter niet doorgrond en deze vraag kan daarom moeilijk met ja of met neen worden beantwoord.

In ieder geval kan wel met zekerheid worden vastgesteld dat in het huidig tijdsgewricht nog geen wapens bestaan, zelfs geen strategisch of tactisch gebruikte atoomwapens, welke het optreden van pantserstroepen onmogelijk zouden maken. Evenmin is er enig wapen bekend dat het Tankwapen bij de uitvoering van zijn taak op de grond zou kunnen vervangen, ook al zal in de toekomst een steeds nauwere samenwerking met de luchtstrijdkrachten worden vereist.

2. ORGANISATIE DER AMERIKAANSE PANTSERDIVISIE

Thans wil ik trachten U een iets vollediger indruk te geven van de organisatie ener Pantserdivisie en van de bestemming van elk onderdeel binnen die divisie.

Dat hiervoor mijn keuze is gevallen op de Pantserdivisie van het Amerikaanse leger ligt, naar ik meen, voor de hand, omdat immers de oorlogsorganisatie der Nederlandse Infanteriedivisies en die der Leger Korpstroepen op Amerikaanse leest is geschoeid.

Indien Nederland ooit in staat zal zijn een eigen Pantserdivisie in de oorlogsorganisatie zijner strijdkrachten op te nemen, dan kan naar mijn mening op grond hiervan worden verwacht dat ook dit bestanddeel op Amerikaanse grondslag zal worden georganiseerd. Om deze reden is het dus voor ons van meer belang kennis te nemen van de samenstelling der Amerikaanse Pantserdivisie dan van die der andere legers.

De vigerende organisatie van de Amerikaanse Pantserdivisie is die van 1948. De wijzigingen welke sindsdien zijn aangebracht zijn van ondergeschikt belang. Ofschoon deze divisie dus nog niet in de practijk op het gevechtsweld is beproefd, moet zij in haar huidige vorm toch worden gezien als het resultaat van de bestudering en bespreking der rapporten en der ervaringen opgedaan gedurende de laatste wereldoorlog en kan dus van haar worden verwacht, dat zij geschikt is voor het vervullen van de haar op te dragen taken.

De Pantserdivisie is samengesteld uit alle wapenen en diensten. Deze organisatie stelt de divisie in staat opdrachten uit te voeren welke bewegelijkheid aan een grote vuurkracht paren. Voorts beschikt zij over middelen om, zoodatig zelfstandig, vijandelijke grondstrijdkrachten te vernietigen en het veroverde terrein te bezetten.

Indien ik thans Uw aandacht mag vragen voor het schema der organisatie, dan wil ik graag de onderdelen der divisie één voor één aan een korte beschouwing onderwerpen.

a. Staf en Stafcompagnie der Pantserdivisie

De Staf en Stafcompagnie, tesamen vormend het Stafkwartier der Pantserdivisie voorzien in het nodige personeel voor de bevelvoering, het maken van plannen, administratie, controle op en supervisie over de pantserdivisie en de onder bevel gestelde eenheden. Het Stafkwartier bevat al de Stafsecties, welke nodig zijn om de commandant te helpen bij de uitoefening van zijn taak. In het gevecht treedt het Stafkwartier gewoonlijk op in twee echelons, het voorste, ofwel de commandopost en het achterste eveneens Stafkwartier genaamd.

Bij het Stafkwartier van de Pantserdivisie treft men een klein medisch detachement aan, vanwege het groot aantal mensen, dat in de directe omgeving van het Stafkwartier werkt.

Bij de Stafcompagnie zijn liaisonvliegtuigen ingedeeld welke kunnen worden gebruikt voor de verplaatsing van commandanten en voor verkenningen op korte afstand.

b. Staven en Stafcompagnieën der gevechtscommando's

Bij de samenstelling van de Pantserdivisie is er naar gestreefd de zo noodzakelijke soepelheid voor het formeren van gevechtsgroepen te verkrijgen o.a. door het in de organisatie opnemen van afzonderlijke Staven, namelijk die der gevechtscommando's A en B en van het reserve gevechtscommando. Zo'n gevechtscommando heeft dus een tactische Staf, waartoe met uitzondering van de Stafcompagnie geen organieke eenheden behoren. De gevechtsonder-

delen worden telkens vóór een operatie door de Divisiecommandant tijdelijk ingedeeld ter samenstelling van de gevechtscommando's.

Indien gevechtscommando's worden gevormd, moet de divisiecommandant — behalve gevechtseenheden — ook een aantal „diensten" ter beschikking van het gevechtscommando stellen. Deze diensten zijn dan afkomstig van het Technische dienst bataljon, het Geneeskundig bataljon en in sommige gevallen van het Intendance bataljon.

De samenstelling van een gevechtscommando staat nooit vast en is nimmer aan een bepaalde tijdsduur gebonden.

Aan het hoofd van de Staf van het gevechtscommando A en het gevechtscommando B staan generaals, aan het hoofd van de Staf van het reserve gevechtscommando staat een kolonel.

De opdracht van de Staf der gevechtscommando's is te voorzien in de veriste bevelvoering en de supervisie over de onderdelen van de divisie, welke onder bevel zijn gesteld van of ter ondersteuning zijn gegeven aan het gevechtscommando.

De Stafcompagnie van het gevechtscommando zorgt voor de nodige administratie, het onderhoud, de bevoorrading, transport en liaisonvliegtuigen ten behoeve van de Staf van het gevechtscommando. De liaisonvliegtuigen evenals die van de Stafcompagnie der divisie kunnen op diverse manieren worden gebruikt en dragen bij tot de soepelheid en bewegelijkheid der divisie.

Bij operaties bestaat het reserve gevechtscommando gewoonlijk uit de divisie reserve. Het kan worden ingezet als een tactische eenheid of de onderdelen kunnen worden gebruikt om een der andere gevechtscommando's te versterken. Ook zal het reserve gevechtscommando kunnen fungeren als rehabilitatie-eenheid. Wanneer de gevechtswaarde van de onderdelen der Pantserdivisie te veel is gedaald, dan moeten deze onderdelen in staat worden gesteld de nodige onderhoudswerkzaamheden te verrichten om in de kortst mogelijke tijd hun gevechtswaarde weer op peil te brengen. Dit kan worden bereikt door hen onder bevel van het reserve gevechtscommando te stellen.

Voor de discriminatie ten aanzien van de rang van de commandant van het reserve gevechtscommando die slechts kolonel is in plaats van generaal, kan ik U geen verklaring geven behalve deze, dat men aanvankelijk meer was ingesteld op een optreden der divisie met twee gevechtscommando's, terwijl het reserve gevechtscommando dan slechts een rehabilitatiefunctie zou verrichten. In Amerika zelf gaan thans stemmen op het permanente reserve gevechtscommando geheel gelijk te schakelen aan de beide andere gevechtscommando's, aangezien de huidige toestand naar men beweert niet strookt met de eis van „souplesse" en in strijd is met het driehoeksprincipe waarop de organisatie van het gehele Amerikaanse leger berust. Bovendien is het meer in overeenstemming met de werkelijkheid indien elk gevechtscommando op zijn beurt in reserve zal zijn.

c. Gepantserde verbindingscompagnie

De taak van de gepantserde verbindingscompagnie is te voorzien in de verbindingen van de divisiestaf, waarbij zijn inbegrepen verbindingen met de eenheden, welke direct onder de divisiestaf werken. Het voorziet ook in fotografie, aanvoer van verbindingsmateriaal en het onderhoud van de verbindingsuitrusting van de divisie te velde. De gepantserde verbindingscompagnie bezit een hoge graad van mobiliteit en is licht gepantserd.

d. Marechaussee-compagnie

De taak van de Marechaussee-compagnie is het uitoefenen van politicediensten ten behoeve van de Pantserdivisie.

Deze compagnie is in staat:

- (1) Naleving van een verkeersregeling af te dwingen.
- (2) Toe te zien op de naleving van militaire wetten en bepalingen.
- (3) Achterblijvers, afwezigen en deserteurs te arresteren of te verzamelen.
- (4) Samen te werken met de burgerpolitie.
- (5) Krijgsgevangenen te bewaken.

e. Bataljon middelbare tanks

De bataljons middelbare tanks, gekenmerkt door hun pantserbeschermd vuurkracht, beweeglijkheid en moreel effect, vormen de voornaamste slagkracht van de Pantserdivisie. Hun opdracht is de vijand aan te grijpen en te vernietigen, daarbij gebruik makend van vuur, beweging en „shock”.

Het bataljon is in staat:

- (1) Offensieve en defensieve acties te voeren met ondersteuning van andere wapens.
- (2) Een tegenaanval in te zetten met ondersteuning van andere wapens.
- (3) De vijandelijke pantsereenheden te vernietigen door vuur en beweging.
- (4) De gepantserde infanterie of andere tanks te ondersteunen.
- (5) Het succes van een doorbraak uit te buiten.

Het bataljon is in staat ook in zwaar terrein een grote snelheid en wendbaarheid te ontwikkelen. Het doordringingsvermogen van zijn vuur is echter minder dan dat van het bataljon zware tanks.

Het bataljon bestaat uit vier eskadrons, elk van drie pelotons à vijf middelbare tanks.

f. Het bataljon zware tanks

Het bataljon zware tanks heeft een vuurkracht met grote uitwerking op pantser en zwaardere pantserbescherming, maar is minder beweeglijk dan het bataljon middelbare tanks. Het is het meest effectieve anti-tank element in de Pantserdivisie. Elk bataljon bestaat uit drie eskadrons elk van vier pelotons à vijf zware tanks.

De opdrachten en de grondslag voor de inzet van het zware tankbataljon zijn echter dezelfde als die voor de middelbare bataljons van de Pantserdivisie. Het zware tankbataljon is in feite het vierde bataljon van de divisie en het is een offensiefwapen.

Het bataljon moet niet in de eerste plaats worden beschouwd als een eenheid bestemd voor de anti-tankverdediging, dus als een defensief wapen. De inzet van de zware tanks wordt in hoge mate beïnvloed door de aanwezigheid van sterke vijandelijke pantsereenheden.

Zware tanks dienen te worden ingedeeld bij het gevechtscommando hetwelk een doorbraak moet forceren.

De concentratie van deze zware vuursteun zal de aanval versnellen. Zodra de doorbraak is tot stand gebracht, komen de zware tanks onder bevel van de divisie-commandant.

Bij de voortzetting van de aanvallen kan het bataljon op dezelfde wijze worden gebruikt als een middelbaar bataljon. Moet echter rekening worden

gehouden met de mogelijkheid van vijandelijke tegenaanvallen van pantser-eenheden tegen flank en rug van de eigen troepen, dan moet het zware Tankbataljon onder bevel blijven van de divisie-commandant en optreden als Divisiereserve.

g. Gepantserd Infanteriebataljon

De Tirailleurcompagniën vormen de vuurkracht van het bataljon, terwijl in de Staf en Staf Compagnie de middelen zijn opgenomen voor de bevelvoering, logistiek, vuursteun en verkenning.

Teneinde het bataljon mobiel te maken is het uitgerust met gepantserde terreinvoertuigen, waardoor het bataljon in staat is, de tanks in alle terreinen te volgen. Per groep wordt beschikt over een gepantserd terreinvoertuig. Voor het vervoer der Infanterie beschikt de Pantserdivisie over 300 gepantserde terreinvoertuigen. Het gepantserde terreinvoertuig verschaft bescherming door het pantser tegen vuur uit infanteriewapenen en scherfwerking van artillerieprojectielen.

Voor bevelvoering wordt in het bataljon beschikt over twee verbindings-systemen:

- a. wanneer het bataljon vervoerd wordt, via de toestellen in de gepantserde terreinvoertuigen,
- b. wanneer het bataljon te voet optreedt, via het normale infanterienet.

De Infanterie verlaat de gepantserde terreinvoertuigen wanneer zij daartoe gedwongen wordt door het vijandelijk vuur.

Gepantserde infanterie gesteund door tanks, kan overgangen forceren, bescherming verlenen aan genie-eenheden en terreingedeelten beveiligen vanwaar tanks en infanterie de aanval zullen inzetten.

b. Verkenningsbataljon

Het Verkenningsbataljon is het verkennings- en veiligheidsonderdeel van de Pantserdivisie.

De opdrachten van het bataljon omvatten:

- (1) Grondverkenningen.
- (2) Veldveiligheid.
- (3) Beveiliging in front, op de flanken en in de rug van de Pantserdivisie.
- (4) Offensieve en defensieve operaties op beperkte schaal.

i. Gepantserd Geniebataljon

De taak van het gepantserd Geniebataljon is de verplaatsingen van de Pantserdivisie te vergemakkelijken en de gevechtseffectiviteit te verhogen, door het verrichten van pioniertechnische werkzaamheden.

Het gepantserd Genie-bataljon is in staat de volgende werkzaamheden te vervullen:

- (1) Voorbereiding van en toezicht houden op de uitvoering van pionier technische werkzaamheden ook op die der onder bevel geplaatste onderdelen.
- (2) Pionier technische verkenningen.
- (3) Bouwen, herstellen en onderhouden van wegen, bruggen, veren, hindernissen (ook mijnenvelden), landingsterreinen voor vliegtuigen, commandoposten en schuilplaatsen.

- (4) Het afbreken of verwijderen van hindernissen waaronder mijnevelden.
- (5) Het verschaffen van geniepersoneel en materieel voor het oversteken van waterhindernissen en voor het aanvallen van veldversterkingen.
- (6) Het aanvullen van geniemateriaal alsmede het inrichten van waterpunten.
- (7) Het vechten als infanterie in geval van nood.

De bruggencompagnie van het bataljon bestaat uit twee bruggenpelotons, elk met een capaciteit van

- (a) 120 m vaste brug,
- (b) 98 m drijvende brug,
- (c) 107 m vaste en drijvende brug,

elk met een draagvermogen van 70 ton, dit in tegenstelling tot het Genie-bataljon der Infanteriedivisie, waarbij zich slechts één brug peloton bevindt.

j. Divisie Artillerie

De Divisie Artillerie is geheel gemechaniseerd en daardoor in staat de divisie of onderdelen hiervan onder alle omstandigheden te volgen.

Het aantal liaisonofficieren en artillerieswaarnemers is volgens de nieuwste organisatie uitgebreid tot 14 liaisonofficieren en 29 waarnemers. Door dit grotere aantal kan de commandant van een bataljonsgevechtsgroep rekenen op een artillerieswaarnemer bij iedere compagnie c.q. eskadron en een liaison-officier bij de Staf van een versterkt bataljon. In ieder eskadron is organiek een tank ingedeeld bestemd voor de artillerieswaarnemer; via het tank-radionet staat hij in verbinding met het vuurregelingscentrum van zijn afdeling.

De artillerieswaarnemer ingedeeld bij een compagnie infanterie moet echter in tegenstelling met zijn collega ingedeeld bij een eskadron zijn eigen transport en organieke verbindingsmiddelen meenemen.

Ook de afdeling lichte Lucht doelartillerie is geheel gemechaniseerd. De bewapening bestaat uit tweeling 40 en vierling 50.

k. Staf en Stafcompagnie van de divisie treinen

De taak van Staf en Stafcompagnie van de divisie treinen is te zorgen voor de tactische bevelvoering over de divisie treinen en te voorzien in administratie- en messbehoefden, en het verrichten van diensten ten behoeve van het Divisie Stafkwartier. Het kan ook toezicht uitoefenen op het wederom op sterkte brengen, de herscholing en de heruitrusting van gevechtseenheden, welke tijdelijk onder bevel zijn gesteld.

De Staf en Stafcompagnie zijn georganiseerd en uitgerust om bovengenoemde taken uit te voeren, te voorzien in auto-transport en de plaatselijke beveiliging van het Divisie Stafkwartier en het Muziekkorps.

l. Intendancebataljon

De taak van het Intendancebataljon is de Pantserdivisie te steunen door het verschaffen van levensmiddelen, brandstof, olie, smeermiddelen, kleding en uitrusting en door een beperkte bad- en wasgelegenheid en gravendienst.

Het medische detachement van het Intendancebataljon voorziet in de medische behandeling in het bataljon, de Staf en Stafcompagnie, der divisie-treinen en de aanvullingscompagnie waarbij moet worden inbegrepen eerste

hulp, het inrichten van hulpposten, evacuatie van gewonden indien uitvoerbaar en toezicht op de gezondheidstoestand van de troep.

Het bataljon is georganiseerd en uitgerust om te voorzien in de aanvoer van klasse I — II — III — IV goederen en voor een beperkte bad- en wasgelegenheid en voor het treffen van maatregelen voor de gravendienst ten behoeve van alle onderdelen van de divisie.

m. Technische dienst bataljon

Dit bataljon is belast met de opslag en uitgifte van de algemene bevoorradingsgoederen op materieel gebied, 3e echelon herstelwerkzaamheden van de gehele divisie, technisch toezicht en administratieve controle op de munitie-aanvulling.

Een gevechtscommando is in de regel aangewezen op één der drie compagnieën, welke al of niet ingedeeld kan zijn bij het gevechtscommando.

n. Gepantserd geneeskundig bataljon

De taak van dit bataljon is te voorzien in de geneeskundige verzorging ten behoeve van eenheden, benevens de evacuatie van personeel, het inrichten van een divisie verbandplaats, het geven van tandheelkundige behandeling en het aanvullen van medicamenten voor de divisie.

Een gevechtscommando is in de regel aangewezen op één der drie compagnieën, waarvan elk de dienstaspecten behandeling en transport van gewonden in zich verenigt.

o. Aanvullingscompagnie

De aanvullingscompagnie heeft de taak om aanvullend personeel te ontvangen, te oefenen en de administratie hiervoor te verrichten. De aanvullingscompagnie staat rechtstreeks onder bevel van de commandant van de divisie treinen.

p. Muziekkorps

Het Muziekkorps is een organiek onderdeel van de divisie en heeft de taak om gepaste muziek te maken bij ceremoniën, sociale gelegenheden en concerten. Het Muziekkorps draagt op deze wijze bij tot het vestigen en onderhouden van een goede corpsgeest en een hoog moreel in de divisie.

3. ORGANISATIE VOOR HET GEVECHT

a. Gevechtscommando's

Zoals ik reeds heb gezegd is de Pantserdivisie zodanig samengesteld dat een maximale soepelheid in de groeperingen der gezamenlijk optredende onderdelen wordt verzekerd. Hiertoe worden gevechtscommando's geformeerd welke geen vaste samenstelling hebben.

De mogelijkheid hiertoe wordt geboden doordat de bataljons van de divisie administratief en logistiek onafhankelijke eenheden vormen.

Op grond van de „beoordeling van de toestand” gaat de divisiecommandant na welke groepering van tanks, infanterie, genie, artillerie en administratieve eenheden in de gevechtscommando's het meest zullen bijdragen tot het bereiken van het doel van de divisie. Zo zal hij in het ene geval beslissen dat een

gevechtscommando georganiseerd wordt met een overwicht aan infanterie, in het andere geval met een overwicht aan tankenheden. Tegelijkertijd beslist hij hoe de infanterie-tank verhouding in het reserve gevechtscommando moet zijn en wat de opdracht van het reserve gevechtscommando tijdens de operatie is.

b. Bataljonsgevechtsgroepen

Binnen het gevechts-commando zijn de eenheden gewoonlijk georganiseerd in teams bestaande uit bataljonsgevechtsgroepen. Zij worden gevormd of door het stellen van gepantserde infanterie compagnieën onder bevel van tankbataljons of door het stellen van tankeskadrons onder bevel van de gepantserde infanterie bataljons. Uiteraard is elk geval afhankelijk van de aard der opdracht en der omstandigheden.

Gevallen waarbij men in de teams het zwaartepunt op de tanks legt zijn: gunstig tankterrein, een goede kans op uitbuiten van het succes, afwezigheid van hindernissen of wel de aanwezigheid van vijandelijke tanks.

Teams welke voornamelijk uit infanterie bestaan worden gevormd in voor tanks ongunstig terrein, bij het opruimen van hindernissen welke het optreden van de tanks bemoeilijken of bij de aanwezigheid van een zeer sterke vijandelijke anti-tank verdediging.

In ieder van de hierboven genoemde gevallen wordt geen ingedeeld om het specifieke pionierwerk te verrichten.

De afdeling artillerie wordt niet onder bevel gesteld van de commandant van een bataljonsgevechtsgroep maar blijft in handen van de commandant van het gevechtscommando en treedt op als afdeling rechtstreekse steun aan het gevechtscommando.

Verkenningseenheden en diensten welke zijn ingedeeld blijven eveneens onder bevel van de commandant van het gevechtscommando.

c. De gevechtsdetachementen

De commandant van een bataljonsgevechtsgroep formeert op zijn beurt gevechtsdetachementen bestaande uit tanks en infanterie ter sterkte van één of meer versterkte compagnieën of eskadrons. De sterkteverhouding van tanks en infanterie in deze gevechtsdetachementen is wederom afhankelijk van de opdracht, terrein en overige omstandigheden.

Het gevechtsdetachement bestaat slechts uit infanterie en tanks en hierbij worden dus gewoonlijk geen andere steunende wapens ingedeeld.

Bij de inzet van bataljonsgevechtsgroepen en van gevechtsdetachementen — hetzij sterk aan infanterie, hetzij sterk aan tanks — zal zo mogelijk steeds het beginsel van nauwe samenwerking tussen infanterie en tanks in toepassing worden gebracht. Aan geallieerde zijde heeft men, aan de hand van de ervaring opgedaan in Noord-Afrika, pas voor het eerst goed begrepen hoe belangrijk een nauwe samenwerking tussen de organische tank- en infanterieonderdelen ener Pantserdivisie is.

Men heeft toen getracht het gemis aan training zo spoedig mogelijk in te halen door tot op het laagste niveau zoveel mogelijk een vaste gemengde indeling te maken waardoor voortdurend dezelfde tank- en infanterieonderdelen samenwerkten. Ook t.a.v. de andere organische ingedeelde wapens en diensten streefde men naar hetzelfde beginsel, dat tot op de huidige dag van kracht is gebleven.

4. EIGENSCHAPPEN

Nadat we thans de officieel vastgestelde organisatie en de zo soepele gevechtsorganisatie nader hebben beschouwd zal het niet moeilijk zijn ons een beeld te vormen van de belangrijkste eigenschappen welke de Pantserdivisie kenmerken.

a. Bewegelijkheid

Allereerst valt ons dan op een grote bewegelijkheid welke nog wordt vergroot door het feit, dat alle gevechtsonderdelen zijn uitgerust met voertuigen op rupsbanden zodat deze bovendien een grote terreinvaardigheid bezitten.

De treinen en de diensten der divisie zijn alle gemotoriseerd zodat deze eveneens over een grote mate van mobiliteit beschikken, doch aan de wegen gebonden zijn.

Vele moderne schrijvers bepleiten de stelling dat een Pantserdivisie pas terecht op deze benaming aanspraak kan maken wanneer alle onderdelen dus ook de diensten zoals technische dienst, intendancedienst, geneeskundige dienst enz., niet alleen gemotoriseerd maar ook volledig gemechaniseerd zijn, zodat zij de gevechtsonderdelen in alle terreinen kunnen volgen.

Vooraf van Duitse zijde kan men de klacht vernemen, dat gedurende de laatste oorlog de in Rusland opererende Duitse pantserseenheden dikwijls gescheiden werden doordat zij deels in staat waren zich door het terrein voort te bewegen, anderdeels aan wegen gebonden waren en veel vertraging onderonden van verkeersophopingen.

b. Vuurkracht

De Pantserdivisie bezit voorts een geweldige mobiele door pantser beschermde vuurkracht. Volgens de nieuwste plannen zullen de zware tanks zijn uitgerust met kanonnen van 120 mm en de middelbare tanks met kanonnen van 90 mm, terwijl elk bataljon middelbare tanks bovendien beschikt over een begeleidende batterij artillerie van 6 stukken 105 mm welke bestemd is voor het afgeven van direct vuur.

De divisie veroverd haar doelen door de mogelijkheid zich te verplaatsen en tegelijkertijd te vuren.

Weliswaar zullen de onderdelen der divisie de vijand vrij dicht moeten naderen om afdoende resultaten te boeken. Het tankkanon is immers een wapen voor direct vuur en geen stuk artillerie. Daarom zal de uitwerking des te groter zijn naarmate men dichter bij het doel komt. Hiertoe worden de gevechtsonderdelen mede in staat gesteld door de artillerie en andere steunende wapens welke het hunne er toe bijdragen de vijand het vuur na aan de schenen te leggen.

c. Schokvermogen

Tijdens de aanval combineert de Pantserdivisie een geweldige vuurkracht met snelheid van beweging harer zwaar gepantserde en bewapende voertuigen om een voor de vijand ongunstig psychologisch effect te verkrijgen. Uiteraard zal dit effect het moreel van de vijand ongunstig en het moreel van de eigen troepen gunstig beïnvloeden.

Dit resultaat van het juiste gebruik van de bewegelijkheid tesamen met

de vuurkracht wordt genoemd het schokvermogen, dat als derde eigenschap van de Pantserdivisie kan worden aangemerkt.

d. Soepelheid

Tenslotte hebben we gezien dat de Pantserdivisie wordt gekenmerkt door een uitzonderlijk grote soepelheid, welke reeds potentieel in haar organisatie ligt besloten. Hierdoor kan het hoofd worden geboden aan onvoorziene omstandigheden welke zich mochten voordoen.

De toestand van het terrein, van het weer en van de vijand is aan voortdurende wijziging onderhevig en kan nooit van te voren worden voorspeld. Daarom zou een vaste organisatie der gevechtseenheden een zeer gevaarlijke vereenvoudiging van de tactiek der Pantserdivisie betekenen. Immers de gevechtscommando's moeten op bepaalde tijden worden gereorganiseerd om te kunnen voldoen aan de eisen welke de opdracht waarmee men is belast en de zich immer wijzigende omstandigheden, stellen.

e. Beperking der mogelijkheden van de Pantserdivisie

Tanks en andere zware voertuigen op rupsbanden vormen de grootste macht in de divisie. Deze voertuigen nu leggen aan de werkzaamheid van de divisie zekere beperkingen op, zoals

- (1) de noodzaak van een voortdurende aanvoer van brandstof en smeermiddelen,
- (2) gevoeligheid van tanks voor het terrein, meteorologische omstandigheden en hindernissen,
- (3) de noodzaak van een intensief onderhoud.

De inzet der Pantserdivisie moet dan ook mogelijk gemaakt worden door een voortdurend onderhoud en een tijdige en geregelde aanvoer van brandstof, smeermiddelen, munitie en andere benodigdheden.

Vóór elke operatie moet een volledig plan voor de logistieke ondersteuning worden voorbereid. Dit plan voorziet in alle mogelijkheden, welke ten dienste staan, inclusief de bevoorradingsmiddelen door de lucht, bijvoorbeeld in het geval dat de divisie voor lange tijd van de legeraanvullingsplaatsen gescheiden zal zijn.

5.- HET TACTISCH OPTREDEN DER PANTSERDIVISIE BIJ DE UITVOERING DER HAAR VERSTREKTE OPDRACHTEN

Gewoonlijk valt het gebruik van een Pantserdivisie binnen het raam van een Legerkorps bestaande uit twee of meer Infanteriedivisiën en één of meer Pantserdivisiën.

Het spreekt naar mijne mening wel vanzelf, dat de opdrachten welke men aan een Pantserdivisie geeft, van zodanige aard moeten zijn, dat de zo juist besprokene eigenschappen tot hun recht kunnen komen. Hoewel deze eigenschappen de divisie uitermate geschikt maken voor het uitvoeren van offensieve operaties en zij eigenlijk niet is bestemd voor de verdediging, kunnen toch, tengevolge van de veelzijdigheid der divisie, ook defensieve opdrachten op succesvolle wijze worden uitgevoerd.

Indien U mij toestaat wil ik gaarne met de behandeling van de laatste categorie beginnen aangezien ik hier de kortste tijd voor nodig heb, om daarna de meeste aandacht te kunnen besteden aan de uitvoering van offensieve opdrachten.

a. Defensieve acties

De Pantserdivisie kan in het defensief op verschillende manieren optreden.

(1) Verdediging op normale fronten

Bezien in het verband van een Legerkorps wordt de verdediging in voorste lijn gewoonlijk gevoerd door Infanteriedivisies in welk geval de Pantserdivisie kan worden bestemd tot Legerkorpsreserve voor het doen van tegenaanvallen, hetgeen de meest gewenste situatie is, aangezien de tegenaanval op zich zelf immers een offensieve actie is.

Het is echter niet onmogelijk, dat de Pantserdivisie ook wordt gebruikt voor het bezetten van een vak in de verdedigende stelling. Tenzij door meerdere infanterie-onderdelen ondersteund zal de frontbreedte bij een normale verdediging van de Pantserdivisie betrekkelijk smal zijn vergeleken bij de frontbreedte welke gewoonlijk door een Infanteriedivisie wordt ingenomen.

De divisiecommandant zal naar aanleiding van de beoordeling van de toestand de gevechtscommando's zodanig samenstellen, dat deze het best in staat zijn hun opdracht uit te voeren. Gewoonlijk zal het grootste deel der gepantserde infanterie de gevechtsofstellingen bezetten terwijl het merendeel der tanks in reserve wordt gehouden voor het uitvoeren van een tegenaanval.

De gevechtscommando's stellen op hun beurt bataljonsgevechtsgroepen samen welke of elk een bepaald gedeelte van het vak krijgen toegewezen of bestemd zijn voor reserve van het gevechtscommando, waarbij dan gewoonlijk veel tanks zijn ingedeeld.

(2) Mobiele verdediging

Wanneer de frontbreedte voor een Pantserdivisie te breed is voor het voeren van een normale verdediging, dan zal de zg. mobiele verdediging worden toegepast. De mobiele verdediging wordt gekenmerkt door een grote diepte en een zeer sterke bewegelijke reserve.

Wegens haar groot aantal organieke mobiele gevechtsonderdelen is de Pantserdivisie zeer geschikt voor het voeren van dit soort verdediging.

(3) Verdragend gevecht

Een Pantserdivisie is door haar eigenschappen ook buitengewoon geschikt voor het voeren van een verdragend gevecht. Het tactische gebruik is gebaseerd op de beginselen van de mobiele verdediging ofschoon het doel van het verdragend gevecht is het winnen van tijd en het vermijden van een ernstig gevecht. Door haar grote bewegelijkheid, vuurkracht en bescherming kan zij zich gemakkelijk van de vijand losmaken, terwijl zij door verrassende aanvallen uit niet verwachte richtingen de vijand grote vertraging kan opleggen. Het verdragend gevecht vereist minder diepte in de stelling met het gevolg, dat grotere frontbreedtes kunnen worden toegewezen.

b. Offensieve acties

(1) Algemeen

Thans zou ik willen overgaan tot de behandeling van offensieve operaties. Dit zijn de gevechtshandelingen waarvoor de Pantserdivisie is bestemd en waarvoor zij van nature het meest geschikt is.

Haar optreden hierbij wordt gekenmerkt door massale vuurkracht, beweeglijkheid, snelheid, geweld, agressiviteit, verrassing, het verwekken van ontsteltenis bij de vijand en door een ongekunstelde uitvoering.

De filosofie van de Pantserdivisie is, dat hoe sneller de divisie zich verplaatst en hoe sneller zij haar opdracht uitvoert, des te kleiner zijn haar verliezen en des te groter is het resultaat van haar successen. Het optreden van de Pantserdivisie wordt gekenmerkt door een stoutmoedige en juiste voorbereiding gevolgd door een agressieve en felle uitvoering. Tanks proberen de vijand aan te vallen op zwakke en kwetsbare plaatsen over een terrein, dat gunstig is voor het gebruik van tanks en andere gepantserde eenheden. Dan concentreren zij hun vuurkracht en al hun sterkte op het gekozen doel, ten einde de vijandelijke verdediging snel onder de voet te lopen en de verzorgingsgebieden te bereiken, waar met vrij geringe inspanning een volledige desorganisatie kan worden aangericht. De Pantserdivisie tracht een zo groot mogelijke verwarring bij de vijand te stichten door het onklaar maken van verbindingen, het vernietigen van commandoposten, reserves en voorraden, daarbij voortdurend de samenhang der vijandelijke troepen in voorste lijn bedreigende. De Pantserdivisie vermindert pas de intensiteit van haar aanvallen wanneer het uiteindelijke doel is bereikt. Niemand minder dan Patton heeft deze wijze van optreden jegens de vijand kernachtig getypeerd met één zijner lijfspreuken „Pull him at the nose, kick him in the pants”.

Tussen opmars en vervolging ligt een grote schakering van offensieve acties welke in vele gevallen moeilijk van elkander kunnen worden gescheiden.

Het is voor een Pantserdivisie een normale gang van zaken wanneer de aanval op vijandelijke weerstand wordt ingezet uit de opmars, dus zonder dat daartoe een formele verzamelplaats of uitgangsstelling behoeft te worden ingenomen zodat het niet gemakkelijk is te zeggen waar de phase van de opmars eindigt en die van de aanval begint.

In het Legerkorps verband optredende zullen gewoonlijk Infanteriedivisies de aanval inleiden, waarna de Pantserdivisie de doorbraak zal forceren om dan zo diep mogelijk door te stoten, hetzij ter verovering van ver in het vijandelijk achterland gelegen doelen, hetzij ter vervolging van de gedemoraliseerde en gedesorganiseerde vijandelijke troepen. Ofwel de Infanteriedivisies zullen de bres in de vijandelijke stelling maken, openhouden en uitbreiden, als het ware een bruggenhoofd in het vijandelijk gebied veroveren, waarna de Pantserdivisie de Infanteriedivisies kan doorschrijden en de aanval kan voortzetten op diepgelegen doelen, terwijl de vijandelijke weerstand welke wordt ondervonden zozeer is verzwakt, dat reeds aanstonds kan worden gesproken van een uitbuiten van het succes.

Daarentegen is het ook denkbaar dat de Pantserdivisie zelf de vijandelijke stelling moet doorbreken om pas daarna te kunnen overgaan tot het uitbuiten van het door haar behaalde succes. Ook dan is het moeilijk te zeggen waar de phase van de aanval eindigt en waar de daarop volgende phase begint.

We kunnen zeggen dat het uitbuiten van succes een aanvang neemt wanneer men het gebied dat achter de vijandelijke stellingen is gelegen, heeft bereikt. Men kan het begin van deze phase onderkennen door verschillende aanwijzingen zoals het afnemen van de vijandelijke weerstand, vermindering van artillerievuur, het toenemen van het aantal krijgsgevangenen enz.

Bij de uitvoering van een omvatting waartoe gepantserde troepen zich zeer goed lenen, treden veelal dezelfde kenmerken op de voorgrond, welke het optreden der Pantserdivisie bij een voortgezette aanval of vervolging bepalen.

In al deze gevallen moet iedere handeling er op zijn gericht, dat de voorwaartse beweging blijft gehandhaafd. Dit kan men bereiken door troepen in

te zetten, welke het langst buiten gevecht zijn geweest. Bataljons kunnen daartoe onmiddellijk van het ene naar het andere gevechtscommando worden overgegeven door middel van een mondeling bevel.

(2) *De aanval op een vijandelijke stelling*

Wanneer een aanval wordt uitgevoerd op een vijandelijke stelling, dan kan de divisie daarbij optreden in colonne van gevechtscommando's of met twee gevechtscommando's in voorste lijn gevolgd door het reserve gevechtscommando.

De colonne van gevechtscommando's is gewoonlijk de uitgangsformatie welke door de Pantserdivisie wordt aangenomen wanneer zij een penetratie moet bewerkstelligen. Het front waarop wordt aangevallen is betrekkelijk smal, hetgeen de concentratie aan vuursteun ten goede komt en voorts is dit een formatie welke diepte geeft aan de aanval. Zij waarborgt een grote soepelheid en vergemakkelijkt het behoud van het initiatief omdat het tweede gevechtscommando door of om het voorste gevechtscommando heen kan gaan om de voorwaartse stootkracht te handhaven. Zij verhoogt de veiligheid omdat de volgende gevechtscommando's in staat zijn elke dreiging van de flanken op te vangen en daarbij de onafgebroken opmars van de voorste eenheden kan verzekeren.

De formatie met twee gevechtscommando's in voorste lijn kan worden aangenomen wanneer een penetratie gewenst wordt van een vijandelijke stelling welke weinig diepte en een geringe sterkte heeft zodat deze gemakkelijk kan worden doorbroken door een aanval op een betrekkelijk breed front.

In beide gevallen zullen de versterkte bataljons der gevechtscommando's optreden met in de diepte gegroepede gevechtsdetachementen opdat de voorwaartse drang kan worden gehandhaafd.

Pas wanneer 's vijands weerstand sterk afneemt zodat geen krachtige tegenaanval meer behoeft te worden verwacht, kan in de breedte worden uitgezwermd.

Zoals reeds eerder betoogd, zal de samenstelling der gevechtscommando's binnen de Pantserdivisie, evenals de groepering der onderdelen in die gevechtscommando's, geheel afhankelijk zijn van de omstandigheden.

Een snelle opeenvolging van aanvallen kan worden verkregen door de bataljonsgevechtsgroepen van het gevechtscommando achtereenvolgens in te zetten tegen opeenvolgende doelen. Zodra de voorste bataljonsgevechtsgroep het eerste aanvalsdoel heeft veroverd wordt de tweede bataljonsgevechtsgroep ingezet tegen het tweede aanvalsdoel, waardoor de vijand geen tijd noch gelegenheid wordt geboden om terug te vallen op achterwaarts gelegen punten.

Op deze wijze wordt hij onder de voet gelopen en vernietigd.

(3) *De voortgezette aanval*

Het uitbuiten van succes wordt gekenmerkt door een snelle opmars, waarbij geringe weerstanden onder de voet worden gelopen en door het voorbijgaan van sterke vijandelijke weerstanden.

De oprukkende troepen trachten hun doel in de kortst mogelijke tijd te bereiken, het te beschermen tegen pogingen van de vijand het te veroveren en bereiden zich voor op verdere acties ter uitbreiding van het succes.

Volgende troepen beschermen de flanken, zuiveren het gebied van achtergebleven vijandelijke weerstanden en breiden het veroverde gebied uit in de breedte door aanvallen naar links en naar rechts.

Het optreden bij dergelijke operaties wordt gekenmerkt door een bevelvoering welke is gedecentraliseerd naar de gevechtscommando's en vandaar weer naar de bataljonsgevechtsgroepen in voorste lijn. Hogere commandanten blijven echter in nauw contact met hun voorste onderdelen en maken een ruim gebruik van liaison vliegtuigen teneinde snel beslissingen te kunnen nemen en om direct voordeel te kunnen trekken uit een gunstige wijziging van de toestand.

Ten aanzien van de groepering der divisie gelden veelal dezelfde principes welke bij de aanval werden besproken. Thans echter speelt het wegnemen een grotere rol. Wanneer de divisie optreedt in colonne van gevechtscommando's dan is het gewenst dat men beschikt over twee of meer assen van beweging, vanwaar de bataljonsgevechtsgroepen welke hier langs opereren, elkaar onderling kunnen steunen. Het voorste gevechtscommando zal zoveel assen van beweging gebruiken als het wegnemen en zijn opdracht toestaan.

Deze formatie waarbij de divisie een grote diepte vertoont, verzekert de divisiecommandant een hoge mate van manoeuvreervaardigheid, omdat deze altijd twee gevechtscommando's in zijn hand heeft, welke hij op beide flanken kan inzetten om vijandelijke opstellingen aan te vallen dan wel de vervolging in te zetten of welke hij dóór het voorste gevechtscommando heen kan inzetten om de stootkracht van de aanval te handhaven. De diepte dezer formatie draagt ook bij tot de veiligheid van de divisie doordat één der gevechtscommando's op een bedreigde flank een vijandelijke aanval kan opvangen.

Aan een groepering met twee gevechtscommando's in voorste lijn kan men de voorkeur geven, wanneer twee assen, met de mogelijkheid van onderlinge steun niet beschikbaar zijn. Deze formatie kan in sommige gevallen de lengte van de colonne verkorten en zal, indien de situatie dit nodig maakt, de gelegenheid scheppen om een breed front te bestrijken.

Zij stelt een of meer tactische eenheden in staat een nauw defilé of andere hindernis te omtrekken, vooral wanneer verbinding in de breedte beperkt is.

Men kan aan deze formatie ook de voorkeur geven bij het optreden tegen zwakke vijandelijke weerstanden en wanneer bekend is dat ernstige vijandelijke reacties zullen uitblijven, zolang het doel nog niet is bereikt. Deze formatie is ook wenselijk wanneer bevolen is dat enige onderdelen in de kortst mogelijke tijd het doel moeten bezetten. Zij geeft dus een zekere tijdswinst maar daar staat tegenover dat deze groepering minder soepel is dan de colonneformatie.

Het reserve gevechtscommando zal gewoonlijk het gevechtscommando op de meest bedreigde flank volgen, terwijl de divisiestaf en de divisietroepen dan het andere gevechtscommando zullen volgen langs de minst gevaarlijke as van beweging.

De divisietreinen volgen sprongsgewijze volgens aanwijzingen van de divisiecommandant.

In bepaalde gevallen kan het gewenst zijn op te treden met drie gevechtscommando's in voorste lijn. Bijvoorbeeld wanneer de toestand vereist een breder front te bestrijken dan waartoe twee gevechtscommando's in staat zijn of wanneer men zeer snel op een zo breed mogelijk front wil optreden in verband met een poging bijv. bruggen over een grote rivier onvernield in handen te krijgen.

Alle zoëven besproken kenmerken van een groepering met twee gevechts-

commando's in voorste lijn zijn hier in nog grotere mate van toepassing, maar men mag niet uit het oog verliezen dat deze formatie gebrek aan bewegelijkheid, soepelheid en diepte vertoont en dat zij daarom slechts bij uitzondering moet worden toegepast.

Ten aanzien van de samenstelling der gevechtscommando's en bataljonsgevechtsgroepen geldt weer hetzelfde als reeds eerder is betoogd.

Indien een gevechtscommando opereert in een gebied dat uitstekend voor tanks geschikt is, dan zal dit gevechtscommando zwaarder met tanks worden toegerust; daarentegen zal een gevechtscommando, dat moet optreden in terrein met veel bossen en oorden, uit veel infanterie-eenheden bestaan. Beide gevechtscommando's moeten door artillerie, genie en administratieve troepen worden ondersteund.

Een illustratie van een mogelijk optreden ziet U op schets.

Een speciaal aspect dat zich bij het uitbuiten van succes kan voordoen, is het ontvangen van een bijzondere opdracht zoals bijvoorbeeld het tot stand brengen van contact met een luchtbruggenhoofd.

De wijze van oprukken door het vijandelijk gebied is vrijwel identiek aan die welke zoëven is behandeld met dien verstande, dat perfecte liaison tussen de Pantserdivisie enerzijds en de troepen in het luchtbruggenhoofd anderzijds van te voren tot stand gebracht moet zijn.

(4) *Het regelen van de voorwaartse beweging bij offensieve operaties*

Het zal U thans duidelijk zijn dat in alle hiervoor genoemde gevallen waarbij de Pantserdivisie over grote afstanden moet opereren, de commandant over de grootst mogelijke vrijheid van handelen moet beschikken. Dit principe geldt eveneens voor de commandanten der lagere onderdelen.

Een zekere mate van controle en coördinatie is echter altijd noodzakelijk.

Het regelen van een aanval of opmars in vijandelijk gebied kan geschieden door het opgeven van:

(a) Marsroutes.

De eenheid welke een marsroute krijgt toegewezen is verplicht deze weg althans met het grootste gedeelte der eenheid te volgen. Afwijken van deze route is slechts veroorloofd na speciale toestemming van de hogere commandant.

Deze methode is dus wel zeer bindend en daarom in de meeste gevallen ongewenst.

(b) Een as van beweging.

Deze staat een eenheid meer vrijheid toe, dan een marsroute. De as van beweging kan worden aangeduid door een aantal plaatsen of door een weg, welke globaal de te volgen route aangeeft. Een weg welke wordt aangegeven als as van beweging behoeft niet te worden gezuiverd en er mag van worden afgeweken, vooropgesteld dat de eenheden de algemene richting van de as van beweging blijven volgen.

(c) Scheidingslijnen.

Het gebied of „vak" tussen de scheidingslijnen berust onder de verantwoordelijkheid van de eenheid waaraan het is toegewezen en de commandant der betrokken eenheid kan gebruik maken van alle wegen welke in zijn vak aanwezig zijn.

De commandant is vrij in de wijze van optreden mits hij het hem opgegeven doel zo snel mogelijk verovert.

Van het element verrassing kan hij ten volle gebruik maken.

Alle secundaire wegen en landwegen worden gebruikt, daar er grote kans bestaat dat deze onbeschermd zijn terwijl de hoofdwegen worden verdedigd. Belangrijke weerstanden zoals verdedigde steden kunnen worden omtrokken om in de rug of wel door de volgende troepen te worden aangevallen.

Het spreekt wel vanzelf dat deze methode, waarbij een commandant zoveel vrijheid wordt gelaten bij de uitvoering van zijn opdracht, in het algemeen de meest aantrekkelijke is.

(d) Regelingslijnen.

Om de vorderingen van een eenheid tijdens de aanval te coördineren kunnen transversalen worden gebruikt i.e. regelingslijnen welke een tactische waarde hebben en ongeveer loodrecht op de aanvalsrichting zijn gelegen. Tenzij de commandant anders heeft bepaald, wordt in een transversaal halt gehouden.

Aangezien ook dit soort regelingslijn de onderdelen van de Pantserdivisie zeer beperkt in hun voorwaartse beweging, zal in de meeste gevallen worden volstaan met het opgeven van berichtenlijnen, welke geen tactische waarde behoeven te bezitten en waarin de onderdelen nimmer halt houden doch bij het passeren waarvan slechts bericht moet worden gezonden aan de hogere commandant.

(e) Contrôlepunten.

Een andere methode om de vorderingen der onderdelen tijdens de aanval te regelen is die van het gebruik van contrôlepunten, welke eenzelfde bedoeling hebben als berichtenlijnen. De onderdelen melden zodra een contrôlepunt wordt bereikt maar de voorwaartse beweging wordt niet onderbroken. Hierdoor is de hogere commandant in staat van de beweging zijner onderdelen op snelle wijze nauwkeurig op de hoogte te zijn van de toestand en zijn maatregelen dienovereenkomstig te nemen.

(f) Startlijn en aanvalsdoelen.

Tenslotte is het opgeven van startlijn en van aanvalsdoelen eveneens een maatregel door middel waarvan de commandant invloed uitoefent op het verloop van de aanval.

(5) *Verkenningen*

Daar verrassing bij pantsereenheden op de voorgrond staat en de te veroveren aanvalsdoelen veelal ver achter 's vijands voorste lijn zijn gelegen, biedt het uitzenden van verkenningseenheden practisch weinig voordelen. Het uitzenden van verkenningseenheden naar de vijand vóór de aanval kan eerder het gevolg hebben dat de vijand gealarmeerd wordt en daardoor in staat gesteld wordt om zijn zwakke plekken te versterken, dan dat waardevolle inlichtingen worden verkregen. Voor het verkenningbataljon zijn nog voldoende taken weggelegd op de flanken en in de rug.

De verkenningen in front hebben in hoofdzaak plaats op de kaart en worden aangevuld met gegevens van luchtfoto's, luchtverkenningsrapporten en liaison met neveneenheden.

(6) *Luchtsteun*

Ten aanzien van luchtsteun het volgende.

Vliegtuigen van de tactische luchtmacht kunnen zeer goed worden gebruikt om de voortstuwende kracht van de aanval van een Pantserdivisie te vergroten. Het slagen van de aanval mag echter nimmer afhankelijk worden gesteld van de succesvolle inzet van de steunende luchtmacht. Het aanvalsplan moet zodanig zijn dat het doel bereikt kan worden, zonder de steun van vliegtuigen. Deze immers kunnen de dag zelve niet beschikbaar zijn of zij kunnen door de weersomstandigheden verhinderd zijn deel te nemen aan de strijd.

De volgende opdrachten kunnen door de luchtmacht worden uitgevoerd bij een pantseraanval:

- a. Aanvallen op een georganiseerde of sterk verdedigde weerstandskern.
- b. Colonedekking ter verzekering van een nauwe en voortdurende ondersteuning aan de voorste onderdelen.
- c. Gewapende verkenningsopdrachten waarbij de piloot gelegenheidsdoelen aanvalt welke liggen nabij de as van beweging van de oprukkende onderdelen. Daar deze doelen worden aangevallen zonder verkregen aanwijzingen van de grondeenheden, moeten die doelen vóór de bomlijn zijn gelegen.
- d. Verkenningsvluchten om plaats, sterkte en opmarsrichting van vijandelijke eenheden rechtstreeks op te geven aan commandanten van eenheden op de grond, alsmede de toestand der wegen en bruggen en aanwezige kunstmatige en natuurlijke hindernissen.

En thans, Mijnheer de Voorzitter, moge ik U voorstellen over te gaan tot het houden van een korte pauze.

De Voorzitter:

Mijne Heren, een kwartier pauze.

Majoor J. L. Hollert:

HISTORISCH VOORBEELD (zie kaart)

De achtervolging van de vijand door het 7e Amerikaanse Legerkorps van de Seine naar Duitsland in 1944

Na het doorbreken van de Duitse linies in Normandië op 26 Juli, het afslaan van de Duitse tegenaanval bij Mortain, het sluiten van de bres bij Falaise en de achtervolging van de restanten van het 7e Duitse Leger naar het Oosten, bereikte het 7e Amerikaanse Legerkorps de Seine op 25 Augustus 1944.

Het legerkorps bestond toen uit de 3e PaDiv, de 1e en 9e InfDiv en de 4e CavGp.

De hiernavolgende operaties geven een achtervolging te zien, welke werd uitgevoerd door de 3e PaDiv, gesteund door beide Infanterie-divisies.

De 3e PaDiv stak in de middag van de 25e Augustus de Seine over bij Tilly, ging tijdens de duisternis hiermee voort en verzamelde en reorganiseerde zich op de Oostelijke oever ter voorbereiding voor de opmars op de 26e.

De 1e en 9e InfDiv rukten op tot aan de rivier, gereed om de 3e PaDiv te volgen.

De opdracht van het Legerkorps was Parijs af te snijden en snel in Noord-Oostelijke richting op te rukken. De taak, welke de 3e PaDiv was toegewezen, bestond uit snel oprukken binnen het actiegebied van het Legerkorps en de lijn Meaux—La Ferté te bezetten. De 1e en 9e InfDiv kregen opdracht om de 3e PaDiv te volgen en te steunen, terwijl hun bovendien openvolgende marsdoelen werden opgegeven.

Tussen de 1e en 9e InfDiv was een scheidingslijn aangegeven, terwijl de 3e PaDiv in het gehele Legerkorpsgebied moest opereren.

Op 26 Aug. te 19.00 voltooidde de 3e PaDiv de rivierovergang, terwijl zij tegelijkertijd oprukte in Noord-Oostelijke richting. De divisie ging voorwaarts met drie colonnes naast elkaar in voorste lijn, GcB op de Westelijke flank in twee colonnes en GcA op de Oostelijke in één, terwijl het res. Gc GcB volgde. De voorste onderdelen van de divisie rukten in de loop van de dag 35 km op. De 1e en 9e InfDiv gingen voort met het treffen van voorbereidingen om de rivier over te steken resp. in de omgeving van Corbeil en Melun.

Op 27 Aug. vervolgde de 3e PaDiv de opmars waarbij GcB de Marne overstak W. van Meaux en GcA bij La Ferté. De vijandelijke weerstand bestond voornamelijk uit kleine kernen, welke gedeeltelijk onder de voet werden gelopen of werden overgelaten aan de achter de 3e PaDiv volgende troepen.

In de loop van de dag deed de vijand, welke door de opmars van de 3e PaDiv was afgesneden, verschillende pogingen om uit te breken en door te dringen in Zuid-Oostelijke richting, maar geen van deze pogingen had enig succes.

De 1e en 9e InfDiv staken de Seine over en rukten op naar hun marsdoelen — globaal genomen langs de weg van Parijs in Zuid-Oostelijke richting naar Rozoy.

Op 27 Aug. kreeg de 3e PaDiv opdracht om de lijn Rethel—Montcornet te bezetten. De divisie handhaafde haar snelle opmars op de 28e Aug. in de formatie met de twee gevechtscommando's in voorste lijn, welke nu beide in twee colonnes oprukten. GcA paseerde vroeg in de middag Chateau Thierry en bereikte om 21.00 uur een punt vlak bij Pont Arcy, GcB bereikte Soisson en de 1e en 9e InfDiv bereikten de Marne.

De hele dag werden kleine weerstanden ontmoet, welke gewoonlijk de sterkte hadden van een compagnie of minder en die allen ten doel hadden de opmars der PaDiv te vertragen. De hoofdmacht van de vijand vervolgde zijn terugtocht in Noordelijke en Noord-Oostelijke richting. Verschillende malen stootte de gepantserde opmars op de achterhoede van de terugtrekkende Duitse colonnes en veroorzaakte aldaar aanzienlijke verliezen. Bij Braine vernielde GcA een Duitse troepentrein, welke van Parijs in Noord-Oostelijke richting reed. Deze trein op zijn beurt deed een tweede trein stoppen, welke eveneens troepen uit Parijs vervoerde. Uit alles blijkt dus dat de snelle opmars van de 3e PaDiv door de Duitsers niet was verwacht.

Op 29 Aug. stak de 3e PaDiv de Aisne over en veroverde het hoge terrein ten Noorden van de rivier.

De 1e en 9e InfDiv staken de Marne over, volgden de opmars van de 3e PaDiv en bereikten in algemene zin de lijn Chateau Thierry—Villers Cotteret. In de loop van de dag werden door beide divisies vele kleine vijandelijke weerstanden opgeruimd. Deze vijandelijke weerstanden bevonden zich in verschillende bossen welke binnen het Legerkorpsgebied lagen en door de 3e PaDiv waren gepasseerd.

Op 30 Aug. veroverde de 3e PaDiv Laon en vermeesterde verscheidene opstellingen tussen deze plaats en de Aisne.

De 1e InfDiv bereikte de Aisne, beveiligde het hoge gebied nabij Soisson, loste de eenheden van de 3e PaDiv welke de stad en de rivierovergang beveiligden, af en zond een bataljon naar Laon om deze plaats te bezetten nadat zij door de 3e PaDiv was veroverd. De 9e InfDiv bereikte de Aisne en kreeg opdracht om een regimentsgevechtsgroep min een bataljon ter versterking naar de 3e PaDiv te sturen in de omgeving van Cerny.

Op 30 Aug. kreeg de 3e PaDiv opdracht zich naar het Oosten te verplaatsen en bruggenhoofden te vormen over de Maas bij Sedan en Charleville.

Op 31 Aug. echter veranderde het eerste Leger de opdracht van het 7e Legerkorps en leidde de aanval in Noordelijke richting in plaats van Oostelijk. Hiermee werd beoogd de vele vijandelijke strijdkrachten welke in Noord-Oostelijke richting terugtrokken de pas af te snijden. Dus gaf het 7e Legerkorps de 3e PaDiv opdracht om op 31 Aug. naar Hirson en Vervins op te rukken en om op 1 Sept. de lijn Liessies—Avesnes te bezetten.

Op 31 Aug. rukten GcA en GcB op naar resp. Rethel en Montcornet, voordat de bevelen voor het veranderen van de richting waren ontvangen. Het res Gc rukte op tussen hen in. Hierna veranderde de divisie van richting naar het Noorden en rukte op naar de omgeving van Vervins.

In het einde van Aug. was het 7e Legerkorps sinds de doorbraak in Normandië 500 mijl opgerukt. De Duitsers trokken hals over kop weg, hetgeen dikwijls meer gelek op een vlucht dan op een geordende terugtocht. Het scheen dat zij zich voortspoedden om zich achter de Siegfriedlijn in veiligheid te stellen. De 3e PaDiv kreeg nu Mons als doel aangewezen. De divisie verplaatste zich met drie gevechtscommando's naast elkaar, het res Gc in het midden. Het res Gc werd vertraagd door sterke vijandelijke weerstand in de omgeving van Aubenton, maar door het gevechtscommando in drie colonnes te splitsen, waarvan er twee de vijandelijke weerstand voorbijtrokken en de derde deze weerstand in bedwang hield, slaagde het erin om op het einde van de dag Hirson te bereiken.

De 1e InfDiv ging door met het beschermen van de linkerflank van het Legerkorps.

De 9e InfDiv volgde de opmars van de 3e PaDiv en ontmoette de hele dag kleine vijandelijke weerstanden, welke door de pantsereenheden waren gepasseerd. In diverse gevallen, wanneer de pantsereenheden werden opgehouden door mijnen of anti-tankvuur, gingen onderdelen van de 9e InfDiv naar voren en verleenden hulp bij het opruimen van de hindernis en stelden de tanks in staat om hun opmars te vervolgen.

Op 2 Sept. om 19.00 trok de 3e PaDiv Mons binnen. Op dezelfde dag kreeg het 7e Legerkorps opdracht om op 3 Sept. vroeg in de ochtend aan te vallen en bruggenhoofden te vormen over de Maas tussen Namen en Givet. Daartoe gaf het 7e Legerkorps de 3e PaDiv opdracht om op 3 Sept. vroeg in de ochtend in Oostelijke richting aan te vallen, om in de eerste plaats het bruggenhoofd bij Namen te veroveren.

Op 3 Sept. te 6.30 uur reed een vijandelijke colonne, welke zich in Oostelijke richting verplaatste, in op de flank van de 3e PaDiv in de omgeving van Bavai. Vervolgens stootte een tweede colonne op een wegafsluiting van de 3e PaDiv in de omgeving van Mons. Spoedig bleek, dat ongeveer 30.000 Duitsers, restanten van 20 divisies, een poging aanwendden om in Noord-

Oostelijke richting te ontsnappen. Eenheden van de 1e InfDiv stootten, terwijl zij zich naar Mons begaven, om eenheden van de 3e PaDiv af te lossen, op deze colonnes.

De rest van de dag werd besteed aan het afslaan van vijandelijke aanvallen en het maken van duizenden krijgsgevangenen. Het resultaat was één van de zwaarste verliezen, welke het Duitse leger geleden heeft tijdens de veldtocht in Noord-Frankrijk en België.

Op 3 Sept. gaf de commandant van het 7e legerkorps de 3e PaDiv opdracht om op 4 Sept. op te rukken naar het Oosten, nadat de vijand in het gebied van Mons zou zijn opgeruimd. De 3e PaDiv begon haar opmars 4 Sept. om 14.00 uur, nadat de voornaamste vijandelijke weerstanden in het gebied van Mons waren opgeruimd. De formatie van de divisie was met twee gevechtscommando's in voorste lijn, elk gevechtscommando in dubbelcolonne, GcB rechts, terwijl het res Gc de beide andere gevechtscommando's volgde. Op deze wijze werd Charleroi bereikt.

De 1e InfDiv was de gehele dag bezig met het opruimen van vijandelijke weerstanden en het zuiveren van Mons van sluipschutters. Er ontwikkelden zich verschillende hevige gevechten ten Zuiden en ten Zuid-Westen van Mons, toen meerdere vijandelijke colonnes trachtten zich een weg naar het Oosten te banen.

De 9e InfDiv vervolgde haar opmars naar het Oosten en beschermde de rechterflank van het legerkorps.

Op 5 Sept. beval het 7e Legerkorps de 3e PaDiv de overgang over de Maas, welke reeds was begonnen te voltooien en de aanval voort te zetten in Oostelijke richting.

Op 6 Sept. moest de opmars van de 3e PaDiv aanvankelijk worden uitgesteld door het gebrek aan brandstof, maar men was tenslotte in staat, om 13.00 uur de opmars in te zetten. GcB ten Zuiden van de Maas bereikte Huy.

GcA ruimde met hulp van infanteriepersoneel van het res Gc de weerstand in Namen op en verplaatste zich ten Noorden van de Maas in Oostelijke richting. De weerstand, welke men ontmoette was matig en men bereikte opstellingen ten Westen en ten Noorden van Huy.

Op 6 Sept. kreeg de 3e PaDiv opdracht om op 7 Sept. op te rukken en Luik met het hoge gebied ten Zuid-Oosten van de stad te veroveren. De 1e InfDiv kreeg opdracht om op te rukken naar Namen en één regimentsgevechtsgroep te zenden naar het gebied ten Noorden van Huy. De 9e InfDiv kreeg opdracht verder door te gaan naar het Oosten en met een gemotoriseerde regimentsgevechtsgroep aan te vallen en de lijn Thiange—Terwagne te bezetten. De 3e PaDiv met twee gevechtscommando's naast elkaar, bereikte Luik op 7 Sept.

Op 7 Sept. gaf het 7e Legerkorps de 3e PaDiv opdracht om op 8 Sept. aan te vallen, Luik te bezetten en op te rukken naar een algemeen gebied ten Westen van Verviers. De 9e InfDiv kreeg opdracht om aan te vallen, de reeds eerder aangeduide lijn te bezetten en een regimentsgevechtsgroep naar het gebied ten Zuiden van Luik te zenden om de 3e PaDiv te helpen met de verovering van de stad. De 1e InfDiv kreeg opdracht om zich naar de omgeving van Luik te verplaatsen ten Noorden van de Maas en om een detachement achter te laten in de omgeving van Huy om de bruggen en het wegenknooppunt te beschermen.

Op 8 Sept. voltooide het 7e Legerkorps de verovering van Luik en be-

reidde zich voor om de opmars in Oostelijke richting voort te zetten. Ten Noorden van de Maas tussen Namen en Luik werd geen weerstand meer onderhouden, behalve van enkele achterblijvers. Ten Zuiden van de Maas echter ging de vijand voort de opmars van de 9e InfDiv hevig te bestrijden. De hele dag was de 3e PaDiv druk bezig met het zuiveren van Luik.

De 3e PaDiv kreeg opdracht om op 9 Sept. aan te vallen en het gebied Verviers—Limbourg te bezetten. Door zeer hevige vijandelijke weerstand juist ten Oosten van Luik bereikte de 3e PaDiv haar doelen echter niet, maar rukte op naar gebieden ten Noord-Westen en Zuid-Westen van Verviers.

Op 10 Sept. consolideerde de 3e PaDiv haar opstellingen in de algemene lijn Verviers—Limbourg.

De 1e InfDiv bereikte de omgeving van Herve en maakte zich klaar om op te rukken naar Aken.

De 9e InfDiv rukte op rechts van de 3e PaDiv.

Op 11 Sept. bereikte GcA van de 3e PaDiv, dat op de linker vleugel oprukte, zeer belangrijke gebieden ten Noorden van Eupen, terwijl GcB, op de rechtervleugel, uit het Zuiden om Eupen heen trok. Limbourg was door de gehele divisie voorbij getrokken. De 1e en 9e InfDiv rukten op ongeveer gelijke hoogte met de 3e PaDiv op.

De formatie van het 7e Legerkorps was nu van links naar rechts als volgt: de 1e InfDiv, de 3e PaDiv, de 9e InfDiv en de 4e CavGp. Het 7e Legerkorps gaf al zijn onderdelen opdracht te beginnen met een zeer intensieve verkenning naar het Oosten en zich voor te bereiden op een gecoördineerde aanval op de Siegfried-linie. Zo eindigde dus de achtervolging van de vijand en was deze overgegaan in patrouillegang en kleine schermutselingen om de Siegfried-linie binnen te dringen.

Sinds de overtocht van de Seine was het legerkorps meer dan 250 mijl opgerukt, waarbij zij duizenden van de vijand had afgesneden en vernietigd en waarbij zij de Duitsers geen kans had gegeven een georganiseerde verdediging in te richten.

Het korte verslag van deze operatie heeft voornamelijk de nadruk gelegd op het werk van de divisies van het Legerkorps, maar men moet niet vergeten, dat de luchtmacht ook een zeer belangrijke rol heeft gespeeld. Het IX TAC heeft het legerkorps voortdurend gesteund door het vernielen van vijandelijke vliegtuigen en gronddoelen, welke de opmars van de troepen bemoeilijkten en door het voortdurend bestoken van Duitse colonnes.

Deze operatie van het 7e Legerkorps kan worden beschouwd als een zeer goed voorbeeld van de juiste toepassing der beginselen van de achtervolging. Het demonstreert bovendien een juiste wijze van uitvoering.

De volgende punten verdienen een bijzondere aandacht:

a. Beginselen

1. Gedurende de hele periode werd de achtervolging gekenmerkt door agressiviteit. Vijandelijke weerstanden mochten de opmars niet vertragen, maar werden opgeruimd door de volgende troepen.
2. De voornaamste troepenformaties waren gemotoriseerde pantser-eenheden. Deze werden gesteund door de vereiste infanterie, welke erbij werd ingedeeld, of op korte afstand volgde. Ook het effectieve gebruik van de transportmiddelen van de Infanteriedivisies dient te worden opgemerkt. Geen van beide was volledig gemotoriseerd, maar wanneer een infanterie-

- onderdeel onder bevel werd gesteld van de 3e PaDiv werd het gemotoriseerd met het organieke vervoer van de divisie. De opmars zowel van de 1e als van de 9e InfDiv werd versneld door een soort pendeldienst.
3. De achtervolging werd gevoerd op een breed front, dat door de 3e PaDiv voor een groot gedeelte werd bestreken, terwijl de 1e en 9e InfDiv resp. naar links en rechts achter geëchelonneerd waren.
  4. De vaart van de achtervolging werd dag en nacht gehandhaafd, hetgeen geïllustreerd werd door de bevoorrading bij duisternis, het slaan van bruggen des nachts en de voortdurende opmars van de gevechtscommando's.
  5. Het belang van voldoende bevoorrading werd goed gedemonstreerd door de periodieke vertragingen, welke veroorzaakt werden door het gebrek aan brandstof. Dit was niet de fout van het Legerkorps maar het was een toestand, welke over het gehele Westelijke front voorkwam, tengevolge van de snelle opmars van alle legers.

b. De wijze van uitvoering

1. De formatie van de 3e PaDiv was gewoonlijk met twee gevechtscommando's naast elkaar, terwijl het res gevechtscommando een van deze of beiden volgde. Dit veroorloofde maximale soepelheid en snelheid. In één phase, toen de vijandelijke weerstand gering en het front bijzonder breed was, gebruikte men de formatie met drie gevechtscommando's naast elkaar. Dit was echter een bijzonder geval.
2. De 3e PaDiv trok steeds kleine weerstanden voorbij, welke door de InfDivn werden opgeruimd, wanneer dit noodzakelijk was voor de bescherming van de verbindinglijnen. Ook moet opgemerkt worden, dat eenheden van de InfDivn diverse malen opdracht kregen om afdelingen van de 3e PaDiv wanneer deze ter bescherming van belangrijke bruggen of verkeerscentra waren achtergebleven, af te lossen.
3. De geijkte manier om steden aan te vallen met pantsertroepen werd meerdere malen gedemonstreerd, doordat de gevechtscommando's eerst deze plaatsen omsingelden alvorens te trachten ze te bezetten.
4. Het gebruik van meerdere wegen door verscheidene colonnes werd door alle eenheden gedemonstreerd. Hierdoor werd op een juiste manier voordeel getrokken uit het goede wegennet, dat beschikbaar was.

Gaarne wil ik thans overgaan tot het houden van een slotbeschouwing.

7. CONCLUSIES EN SLOTBESCHOUWING

a. Bestemming

Na in vogelvlucht een blik te hebben geworpen in de historie en aldaar het geboorteproces van grote tankeenheden te hebben gadeslagen is het ons duidelijk geworden dat de Pantserdivisie is bestemd voor het uitvoeren van offensieve opdrachten welke door een grote mate van onafhankelijkheid worden gekenmerkt.

Hoewel haar veelzijdigheid haar in staat stelt eveneens op zeer succesvolle wijze opdrachten van defensieve aard uit te voeren, moet de genealogische lijn der divisie welke teruggaat naar de cavalerie van Napoleon en Frederik de Grote niet uit het oog worden verloren.

De divisie is in het leven geroepen niet alleen om tactische maar ook om strategische beslissingen te forceren.

b. Gebruik

Het normale gebruik van de Pantserdivisie valt binnen het raam van een Legerkorps. In dit Legerkorps is de Pantserdivisie een aanvullend element van gelijke orde als de Infanteriedivisies en indien mogelijk wordt zij niet ingezet voordat de Infanteriedivisies hiertoe de gelegenheid hebben geschapen.

De doelen welke de Legerkorps Commandant aan de Pantserdivisie geeft zijn meestal de gevechtsdoelen van het Legerkorps zelf. Zij worden gevormd door passen, rivierovergangen, verkeersknooppunten, industriecentra, belangrijke stafkwartieren, vliegbases e.d. Geen tussengelagen doelen moeten worden opgegeven aan de Pantserdivisie, tenzij deze noodzakelijk zijn voor de verovering van het gevechtsdoel.

Na haar inzet is het gewenst dat de Pantserdivisie wordt gevolgd door troepen wier taak het is te voorkomen dat de in de vijandelijke linies geslagen bres weer wordt gesloten. Wanneer de eenheden der Pantserdivisie verder in het vijandelijk gebied doordringen, moeten de volgende troepen de verbindingslijnen beschermen, de onderdelen van de Pantserdivisie steunen, voorbijgegangene weerstanden opruimen en onderdelen der Pantserdivisie welke zijn achtergebleven om vijandelijke weerstanden vast te houden of pas veroverde gebieden te beschermen, aflossen opdat deze zo spoedig mogelijk weer ter beschikking komen van hun hogere eenheden.

Voor deze taak worden meestal aangewezen een of twee Infanteriedivisies, welke zo mogelijk worden gemotoriseerd opdat deze troepen in staat zijn het tempo der Pantserdivisie bij te houden.

Onderdelen van de volgende Infanteriedivisies kunnen onder bevel van de Pantserdivisie worden gesteld, indien de omstandigheden dit wenselijk maken. Zij worden gebruikt voor dezelfde doeleinden als zoëven beschreven.

Er moet vanzelfsprekend een nauwe liaison tot stand worden gebracht tussen de Pantserdivisie en de volgende Infanteriedivisies en er moet tussen deze een zeer nauwe samenwerking bestaan, omdat het Legerkorps slechts geringe invloed kan en wil uitoefenen op dit samenspel en dus in feite een overkoepelend commando ontbreekt.

Indien de Pantserdivisie moet worden gebruikt wanneer het Legerkorps een defensieve opdracht vervult dan kan zij op de beste wijze worden gebruikt als Legerkorpsreserve, belast met de uitvoering van tegenaanvallen.

Haar grote bewegelijkheid, haar vuurkracht en haar stootkracht maken haar uitstekend geschikt voor dit doel. Zij kan snel naar elk gewenst deel van het front worden verplaatst en vormt een voortdurende tactische en strategische bedreiging voor de vijandelijke operaties.

c. Opdrachten

Bij het verstrekken van opdrachten aan een Pantserdivisie moet er naar worden gestreefd dat een zo groot mogelijk profijt wordt getrokken van de eigenschappen welke de divisie kenmerken. Zo moeten de bewegelijkheid en de vuurkracht tezamen resulterend in de stootkracht der divisie niet onnodig worden beperkt. Wanneer bij de inzet der divisie eenmaal een grote stootkracht is bereikt, dan moet deze zoveel mogelijk de vrije loop worden gelaten.

Kneveling der stootkracht door het gebruik van transversalen, tussengelagen doelen en andere factoren welke een beslissing op hoger niveau vereisen om de opmars voort te zetten, is in feite een verspilling der stootkracht welke dikwijls ernstiger is dan de vertraging welke wordt ondervonden van de vijand.

Elke beperking van beweging kan de vijand de tijd geven zijn verdediging te reorganiseren met het gevolg, dat het initiatief verloren kan gaan.

Opdat ook de soepelheid welke de divisie kenmerkt tot haar recht kome, moet aan de commandant der divisie vrijheid van handelen worden gegeven t.a.v. de wijze waarop hij zich voorstelt zijn opdracht uit te voeren. De bevelen welke hij ontvangt moeten inhouden wat van hem wordt verlangd, maar niet hoe hij het moet uitvoeren.

Evenzo zal de commandant der Pantserdivisie op zijn beurt zijn ondercommandanten zoveel mogelijk vrijheid van beweging laten. Zeer vaak zal hij gebruik maken van partiële bevelen waarin slechts wordt aangegeven wat de opdracht is en wat moet worden gedaan na verovering van het opgegeven doel, zodat men niet op nieuwe instructies behoeft te wachten.

Op deze wijze, met een minimum aan opgelegde verplichtingen, kan onmiddellijk voordeel worden getrokken uit elk nieuw aspect der tactische situatie, welke tengevolge van ons eigen snelle optreden immers aan zo snelle wijziging onderhevig is.

d. Het optreden

Het succes van de Pantserdivisie is afhankelijk van een zeer nauwkeurige en stoutmoedige voorbereiding gevolgd door een bliksemsnelle uitvoering. „Shock“-effect kan niet worden verkregen zonder agressief en snel optreden.

Nauwe samenwerking met alle wapens, waarbij vooral de luchtmacht van groot belang is, is een „conditio sine qua non“.

Het succes waarmee een operatie kan worden bekroond is tenslotte voor 90 % in handen van de commandant en zijn staf, die voldoende verbeeldingskracht moeten bezitten, voldoende vindingrijk en jong van geest moeten zijn om koelbloedig berekende risico's te willen aanvaarden. In de dictionnaire van de Pantserdivisie en haar onderdelen is geen plaats voor de woorden „niet kunnen“.

e. Logistiek

Tenslotte zij de nadruk gelegd op de omstandigheid dat de Pantserdivisie een voortdurende logistieke ondersteuning behoeft.

Er bevinden zich meer dan 3300 brandstof verbruikende voertuigen in de divisie waarvan 1100 op rupsbanden.

Voor een verplaatsing van 100 mijl verbruikt zij tenminste 185.000 gallon benzine. De organieke aanwezige hoeveelheid munitie voor de divisie gaat de 1900 ton te boven.

U begrijpt hoezeer het succes der divisie afhankelijk is van nauwgezette en soepele logistieke voorbereiding en voortdurende logistieke ondersteuning.

f. Is een Pantserdivisie in de Nederlandse organisatie gerechtvaardigd?

Tot slot een enkel woord betreffende de eventuele opname ener pantserdivisie in de Nederlandse organisatie.

Zoals U allen weet is het streven van de E.D.G. erop gericht te komen tot de oprichting van gemengd internationale Legerkorpsen. Wanneer dit streven eenmaal zal zijn verwezenlijkt, dan zal er dus geen sprake meer kunnen zijn van een specifiek Nederlands Legerkorps. In het huidige tijdsgewricht echter zijn de ongetwijfeld schone plannen van de E.D.G. nog in de nevelen van een

vage toekomst gehuld en moet ons land zich beraden op de feiten zoals zij thans voor ons liggen. Deze zijn dat de verschillende landen van West-Europa voorlopig zijn aangewezen op hun eigen strijdmachten van een eigen nationale samenstelling, welke — indien dit nodig mocht zijn — in NATO-verband zijde aan zijde zullen strijden.

Indien een Nederlandse bijdrage aan de geallieerde strijdmacht doeltreffend wil zijn, moet deze volgens algemeen erkende lijnen zijn opgebouwd. Is dit niet het geval, dan is het risico tweemaal. Ofwel ons Legerkorps wordt snel onder de voet gelopen, ofwel het wordt uiteengerukt en verspreid over de buitenlandse legers. Indien men er dus prijs op stelt, dat een Nederlands leger als zodanig ten strijde trekt en aan de gevechten blijft deelnemen zal men er zorg voor moeten dragen, dat alle componenten welke een harmonische organisatie waarborgen in voldoende mate aanwezig zijn. Niet voor niets beschikt Groot-Brittannië over drie Pantserdivisies in West-Duitsland en heeft een klein land als België eveneens een Pantserdivisie in haar organisatie opgenomen. Ook Nederland zal derhalve over minstens één grote pantsereenheid moeten kunnen beschikken en men kan niet volstaan met de aanwezigheid van tanks binnen het raam der Infanteriedivisiën en Infanterieregimenten. Beter is het te beschikken over één Legerkorps met Pantserdivisie dan over anderhalf zonder.

Ook indien de taak in eerste aanleg een verdedigende zou zijn, is een dergelijke organisatie nodig. Met infanterie-eenheden alleen houdt men zich een modern geoutilleerde tegenstander niet van het lijf en daarom zal opname van een Pantserdivisie in het Nederlandse Legerkorps niet alleen betekenen een bijdrage tot het oorlogspotentieel van ons zelf en der geallieerden, maar eveneens een verhoging van het respect dat Nederland bij zijn bondgenoten geniet.

De Voorzitter:

Er hebben zich bereids vier heren voor het debat opgegeven. Met het oog op de tijd zullen we ons enigszins moeten beperken, zodat aan dit getal niet veel uitbreiding meer kan worden gegeven. Mag ik vragen of er nog iemand van de aanwezigen een belangrijke vraag heeft te stellen dan wel op een kardinaal punt van het betoog met de geachte inleider van mening verschilt en daarover met hem in debat wenst te treden?

Zo niet, dan geef ik achtereenvolgens het woord aan Generaal-Majoor Couzy, Luit.-Kol. Hoytema van Konijnenburg, Luit.-Kol. Lips en Luit.-Kol. Kloppenburg.

Generaal-Majoor J. H. Couzy :

Mijnheer de Voorzitter,

Alvorens nader in te gaan op enkele punten in de voordracht van hedenavond, wil ik de inleider gaarne hulde brengen voor zijn welingedeeld en goed geformuleerd betoog, waarin hij op zeer duidelijke wijze de samenstelling en het optreden van een grote gepantserde eenheid heeft behandeld. Voorts ben ik de inleider erkentelijk voor het mij tevoren ter inzage geven zijner voordracht, waardoor het mij gemakkelijker is gemaakt hier iets in het midden te brengen.

Dit laatste geschiedt niet om afwijkende meningen te verkondigen, doch spruit voort uit de gedachte, dat een verduidelijking van sommige punten misschien van nut kan zijn en bovendien mijn kennis zal kunnen verrijken.

Van het bataljon zware tanks zegt de inleider dat het bataljon niet in de eerste plaats moet worden beschouwd als een eenheid bestemd voor de antitankverdediging, dus als een defensief wapen. Inderdaad mag de zware tank niet als een defensief wapen worden gezien, maar de antitankverdediging in de pantserdivisie zal zoveel mogelijk offensief worden uitgevoerd, waartoe de zware tanks worden bestemd. Trouwens inleider geeft dit zelf aan in de volgende zinnen, waar hij zegt, dat de inzet van zware tanks in hoge mate wordt beïnvloed door de aanwezigheid van sterke vijandelijke pantsereenheden, alsmede zware tanks als divisiereserve optreden bij het verwachten van tegenaanvallen door vijandelijke pantsereenheden.

Naar mijn mening vormt dan ook de tankbestrijding de hoofdtaak voor het bataljon zware tanks, welke taak uiteraard offensief moet worden uitgevoerd.

Het muziekkorps kan op het gevechtsveld bezwaarlijk zijn musicerende taak vervullen. Voor welke andere taken wordt het mede opgeleid b.v. verkeersregeling, versterking marchausseecompagnie, verdediging van het stafkwartier e.d.

Bij de behandeling van de vuurkracht heeft mij getroffen, dat een bataljon middelbare tanks beschikt over een begeleidende batterij van 6 stukken 105 mm. Behoort deze batterij organiek tot het bataljon, zodat zij los staat van de divisie-artillerie en is zij gemechaniseerd?

Voor wat betreft de aanval door een pantserdivisie kunnen, zoals inleider terecht aangeeft, drie gevallen worden onderscheiden, n.l.:

1. infanterie-divisiën leiden de aanval in, waarna de pantserdivisie de doorbraak forceert om dan zo diep mogelijk door te stoten;
2. infanterie-divisiën maken een bres in de vijandelijke stelling, houden deze open en breiden haar uit, waarna de pantserdivisie door die bres de aanval voortzet tot het bereiken van verweg gelegen doelen;
3. de pantserdivisie doorbreekt de vijandelijke stelling om daarna over te gaan tot het uitbreiden van het succes.

Deze mogelijkheden worden bij de theorie algemeen aangegeven, zowel bij de Duitsers als de Amerikanen.

Nimmer heb ik echter een duidelijk beeld gekregen onder welke omstandigheden het ene, dan wel het andere geval van toepassing is. Steeds heb ik gemeend, dat de aanval op een stelling door de infanterie moet worden ingeleid. Of de infanterie daarbij door tanks wordt gesteund, doet niet terzake; zij wordt ook gesteund door artillerie, genietroepen, enz.

Het doen uitvoeren van een aanval op een stelling door een pantserdivisie acht ik een minder juist gebruik dier divisie. Wellicht kan inleider hierover nog iets naders zeggen.

Mijnheer de Voorzitter, ik moge U bedanken voor de mij geschonken gelegenheid deze punten en vragen uit te spreken.

Luitenant-Kolonel J. Hoytema van Konijnenburg:

Mijnheer de Voorzitter:

De Majoor Hollertt dank ik, dat hij zo vriendelijk is geweest om mij zijn voordracht tijdig van te voren toe te zenden, zodat enige officieren van het mij onderhebbend Regiment in de gelegenheid waren hiervan een studie te maken.

Gaarne zou ik de spreker de volgende vragen willen stellen:

Vraag 1: Indien men in Amerika in 1948 de organisatie van de Pa.Div. heeft vastgesteld, wat is dan de reden dat Amerika in 1953 nog niet over zware tanks beschikt? Naar tegenwoordige opvattingen is een zware tank uitgerust met een kanon van ± 120 mm en heeft een gewicht van ± 70 ton.

Hoe heeft Engeland dit probleem opgelost of blijft dit vasthouden aan zijn „Universal Tank Policy” waarvan Maarschalk Montgomery een groot voorstander was (zie Royal Armoured Corps Journal afl. Jan. 1953 Tank Policy 1939—1945).

Vraag 2: De batterij van 6 stukken 105 mm ingedeeld bij het Bat. middelzware tanks, wordt door U bestemd voor het afgeven van direct vuur. Dit is niet geheel in overeenstemming met het Amerikaanse voorschrift Tank Bataljon (FM 17—33 bladz. 10), waarbij steun door direct en indirect vuur naar voren is gebracht. Acht U indirect vuur voor deze batterij niet noodzakelijk?

Indien deze batterij niet geoutilleerd is op indirect vuren en het personeel niet hiervoor is opgeleid, zal toch samenwerking met batterijen 105 mm van een der afdelingen in de Div. op moeilijkheden stuiten.

Luitenant-Kolonel C. Lips:

Mijnheer de Voorzitter,

Hoewel mogelijk enigszins buiten het bestek van de voordracht vallend, zou ik gaarne vernemen hoe inleider staat tegenover de volgende problemen:

a) Biedt Nederland wel mogelijkheden voor opleiding en oefening van een pantserdivisie? Mijn ervaring in het afgelopen jaar doet mij hieraan twijfelen. Het bleek, dat voor mijn tankbataljon in Nederland in vredes-tijd terreinen noch wegen beschikbaar zijn om het bataljon als eenheid te oefenen. De pantserdivisie zal op dit gebied nog wel andere eisen stellen. Indien ten koste van veel inspanning en financiële offers, alle materieel en personeel voor een pantserdivisie zou zijn bijeengebracht, is grondig en veelvuldig oefenen conditio sine qua non om de ogenschijnlijk zware, logge massa te maken tot het voorbeeld van souplesse, dat inleider ons heeft geschetst in het optreden van de 3e PaDiv.

Een jaarlijkse manoeuvre in het buitenland is niet toereikend indien hieraan niet veelvuldige oefeningen in kleiner verband, in eigen land voorafgaan. En hoe dit te bereiken?

b) Reeds thans blijkt, hoe moeilijk het is uit de opkomende lichten in Nederland voor de tankonderdelen van één Inf.divisie voldoende krachten te putten om de technische functies van tankchauffeur, radiomonteur, tankmonteur, wapenmonteur enz. te vervullen. In Engeland en Amerika liggen de kaarten wat dat betreft veel gunstiger dan in het agrarische Holland.

Hoe denkt inleider hierover en hoe heeft België dit opgelost; ik kreeg tijdens een detachering in België wel eens de indruk, dat men daar wat teveel hooi op de vork had genomen.

c) De vragen a en b brengen mij tot de gedachte of het wellicht geen aanbeveling verdient in ons land te streven naar een kleinere, eenvoudiger - uitgave van de pantserdivisie. Een organisatie dus, in handen van de

Legerkorpscommandant, waarin de elementen middelbare tank, zware tank, infanterie en steunende wapens harmonisch zijn verenigd, doch tot een totale sterkte van bijvoorbeeld 1/3 van de Amerikaanse pantserdivisie.

Afgezien van financiële, personele en opleidingsfactoren komt hierbij de omstandigheid, dat in de huidige periode en in de naaste toekomst, dus zolang de gemengd internationale Legerkorpsen nog niet zijn verwezenlijkt, de strategie aan onze zijde er nog wel geen zal zijn van grote offensieven.

Wel bestaat direct grote behoefte aan een voldoende sterke en mobile Legerkorpsreserve, wier taak in hoofdzaak zal bestaan uit voorbereiden van blocking positions gepaard aan het uitvoeren van de tegenaanval. Indien deze tegenaanvallen snel en tijdig worden uitgevoerd, dus voordat de vijandelijke penetratie onoverkomelijke afmetingen heeft aangenomen zijn zij op Legerkorpsniveau wellicht te verwezenlijken met een kleinere — en daardoor binnen onze mogelijkheden liggende — organisatie dan een pantserdivisie.

Hoe staat de majoor Hollert hier tegenover?

Luitenant-Kolonel W. K l o p p e n b u r g :

Mijnheer de Voorzitter,

Mag ik beginnen met mijn dank te betuigen aan de geachte spreker voor de grote bereidwilligheid, waarmee hij het manuscript voor zijn voordracht tevoren aan mij ter inzage heeft gegeven, waardoor het mij gemakkelijk is gemaakt, om aan de gedachtenwisseling van hedenavond deel te nemen.

Wanneer ik aan U, Mijnheer de Voorzitter, heb verzocht mij voor een ogenblik het woord te willen verlenen, dan is dat niet zozeer om met de geachte inleider in debat te treden, dan wel een korte toelichting te geven — aan de hand van twee voorbeelden uit de Krijgsgeschiedenis — op de door hem aan het slot van zijn inleiding genoemde conclusies. Ik wil dan eerst in gedachten met U teruggaan naar de Eerste Wereldoorlog en U dan nog eens wijzen op het optreden van de Duitse Cavalerie in Lithauen en Rusland. Deze gevechten zijn door de toenmalige Inspecteur der Cavalerie, de Generaal von Poseck uitvoerig beschreven in zijn boek „Die deutsche Kavallerie in 1915 in Lithauen und Rusland“. Aan het slot van zijn boek somt schrijver enige conclusies op en hij geeft o.a. de redenen aan, waarom de Duitse legerleiding genoodzaakt werd tot het formeren van grote Cavalerie-eenheden n.l. Cavaleriekorpsen, waarin tevens infanterie was opgenomen. Die redenen waren:

- a) de grote uitgestrektheid van het operatietoneel;
- b) het toenemende aantal Russische Cavalerie-eenheden.

De Cavaleriedivisie was dus als enkelvoudige vechteenheid niet meer in staat het gevecht in deze gebieden voor langere tijd zelfstandig te voeren. (Voorbeeld: Kavallerie Korps Schmettow Juni-Augustus 1915).

De taak van de Cavalerie is dezelfde gebleven en zal, zolang er oorlog gevoerd wordt, dezelfde blijven. Het vervoermiddel en de wapens zijn gewijzigd en wij zien deze moderne cavalerie ontstaan tussen de twee wereldoorlogen en zoals U allen weet, heeft deze moderne cavalerie haar taak in de laatste wereldoorlog op bijzondere wijze vervuld. Toch heeft zich op het

Duits-Russische front iets soortgelijks voorgedaan — v.w.b. de groepering van pantsereenheden — als in het zojuist door mij geschetste voorbeeld. Ik wil U heel in het kort een schets geven van deze ontwikkeling. Reeds kwam in de dertiger jaren het streven naar *massavorming* duidelijk tot uiting (lees artikelen van Generaal-Majoor Guderian in de „Mil. wiss. Rundschau, Aug. 1936).

Uit het thans verschenen boek van de Generaal Guderian: „Erinnerungen eines Soldaten” zal U blijken, dat deze *massavorming* gedurende de laatste oorlog steeds verder is gegaan. Rukte Generaal Guderian nog in 1939 Polen binnen met een legerkorps bestaande uit een pantserdivisie en twee gemotoriseerde inf. divisieën, in 1940 stootte hij door bij Sedan met een legerkorps bestaande uit drie pantserdivisieën onmiddellijk gevolgd door het gemotoriseerde XLV LK onder de Generaal von Wictersheim en in 1941 zien wij dezelfde generaal met een pantsergroep Noord en Zuid van Brest-Litowsk de aanval tegen de Russen inzetten. Steeds grotere *massavorming*. Een pantsergroep bestaande uit twee of meer pantserkorpsen ieder weer bestaande uit twee of meer pantserdivisies en een of meer gemotoriseerde infanterie-divisies.

Begin October wordt „pantsergroep No. 2” door toevoeging van infanterie-divisies het 2e pantserleger.

De *massavorming* heeft zich verder ontwikkeld op het Oostelijk front als gevolg van

- a) het optreden van grotere aantallen Russische tanks;
- b) de uitgestrektheid van het operatiegebied.

In een toekomstig conflict zal — en met name in de beginfase — ernstig rekening moeten worden gehouden met het optreden van grote pantsereenheden (pantserlegers). Aangezien geen enkel West-Europees land onder de huidige financieel-economische omstandigheden pantserlegers kan formeren, is het geenszins denkbeeldig, dat de NATO-landen — indien zij tot een oorlog worden gedrongen — zullen *moeten* overgaan tot het vormen van pantsereenheden, bestaande uit pantserdivisies van verschillende nationaliteiten.

In de Amerikaanse tijdschriften verschijnen thans artikelen waaruit blijkt, dat ook in Amerika stemmen opgaan, die pleiten voor de vorming van grote pantsereenheden n.l. pantserkorpsen en pantserlegers.

Voor de West-Europese landen wordt dit vraagstuk nog klemmender, wanneer het E.D.G.-verdrag tot stand is gekomen en daarna een begin van uitwerking zal plaats hebben. Indien Nederland niet in staat zou zijn een bijdrage tot een dergelijke grote pantsereenheid te leveren in NATO-verband (coalitie) of E.D.G.-verband (integratie) dan zal daardoor de onderhandelingspositie van ons land worden verzwakt, alsmede de daarop volgende medezeggenschap.

In deze korte theoretische beschouwing kom ik ook tot de conclusie — zij het op andere gronden dan inleider — dat het wenselijk is, dat Nederland over een pantsereenheid beschikt. Mocht hiertoe niet worden besloten, dan zou het n.m.m. aanbeveling verdienen om alsnog een ernstige studie te maken of en in hoeverre het mogelijk zou zijn om uit de thans „geplande” en bestaande eenheden een sterke pantserbrigade te formeren.

Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

Majoor J. L. Hollertt:

Antwoord aan Generaal-Majoor Couzy.

Ik ben de Generaal Couzy zeer dankbaar voor de waardevolle opmerkingen naar aanleiding van mijn inleiding gemaakt en voor zover in mijn vermogen ligt, wil ik gaarne de daarin vervatte vragen beantwoorden.

a. Inderdaad is het zware tankbataljon in feite het meest effectieve antitank element van de divisie en zal dan ook gewoonlijk als zodanig worden gebruikt wanneer een dreiging van vijandelijke tanks aanwezig is.

Het Amerikaanse voorschrift van de Pantserdivisie vermeldt echter, dat aan het zware tank bataljon ook opdrachten kunnen worden verstrekt, welke gelijk zijn aan die welke men pleegt te geven aan de middelbare tanks en dat zij bijv. zeer goed kunnen worden gebruikt bij een aanval op een versterkte stelling. Het waren de laatstgenoemde taken, waarop ik bij mijn inleiding speciale nadruk heb willen leggen omdat bij het woord „antitank verdediging” zo dikwijls ten onrechte gedacht wordt aan een louter defensief, statisch optreden.

Nu zal echter in de meeste gevallen de vijand eveneens over tanks beschikken welke een dreiging vormen voor ons eigen optreden en daarom zal het normale gebruik van het zware tankbataljon in die gevallen dan ook hierdoor worden bepaald.

In deze zin zou ik mij met de zienswijze van Generaal Couzy kunnen verenigen welke hierop neerkomt, dat tankbestrijding de hoofdtaak vormt voor het zware tankbataljon en dat deze uiteraard offensief moet worden uitgevoerd.

b. Het muziekkorps is mede bestemd voor:

1. het geven van plaatselijke beveiliging aan de Staf der divisietreinen;
2. het verrichten van arbeid in een divisie „pool” van werkkrachten;
3. het begeleiden van krijgsgevangenen.

Deze opsomming van extra taken sluit echter niet uit, dat het personeel van het muziekkorps voor nog andere werkzaamheden kan worden gebruikt en zondig opgeleid indien de omstandigheden zulks wenselijk maken.

c. De begeleidende batterij van 6 stukken van 105 mm behoort inderdaad organiek tot het bataljon middelbare tanks en staat los van de Divisie-Artillerie hoewel zij de vuren der D.A. moet kunnen aanvullen.

De batterij is gemechaniseerd omdat zij in staat moet zijn de tanks bij de aanval te volgen en te steunen met direct gericht vuur.

d. Voor wat betreft de drie gevallen welke bij de aanval ener Pantserdivisie kunnen worden onderscheiden zou ik het volgende willen zeggen.

Wanneer een aanval moet worden gedaan op een voorbereide stelling dan zal men slechts node overgaan tot het bestemmen van de Pantserdivisie voor deze taak. Immers ondanks het feit, dat zij hiertoe zeer goed in staat is, moet een dergelijk gebruik toch worden beschouwd als een verspilling van de kracht welke aanstonds nodig zal zijn bij het uitbuiten van het succes. Er moet in een dergelijk geval steeds naar worden gestreefd dat de bres in de vijandelijke stelling door de Infanterie-divisiën wordt gemaakt en opgehouden.

Indien dit niet mogelijk is dan zou op zijn minst de aanval door de Infanteriedivisiën moeten worden ingeleid.

Slechts bijzondere omstandigheden zoals bijvoorbeeld een tekort aan infanterie of het niet tijdig ter beschikking zijn van voldoende infanterie kan het gebruik van een Pantserdivisie in een dergelijk geval wettigen en ik ben het met de Generaal eens, dat deze wijze van inzet der Pantserdivisie principieel ongewenst is.

Wanneer echter de vijand een vluchtig verdedigende stelling heeft ingericht dan zal men er veel eerder toe mogen besluiten de Pantserdivisie te belasten met het doorbreken van deze stelling omdat de divisie hierdoor weinig vertraging zal ondervinden en haar stootkracht dus niet ontijdig wordt verbruikt en omdat een inleidende aanval van Infanteriedivisiën niet alleen overbodig maar ook tijdrovend zou zijn en bovendien de verrassing t.a.v. de plaats van de aanval wordt prijsgegeven, zodat de vijand de gelegenheid zou krijgen zijn tegenmaatregelen voor te bereiden.

Tussen deze twee uitersten van een aanval op een versterkte stelling en op een vluchtig ter verdediging ingerichte stelling liggen vele schakeringen van situaties waarbij telkens alle gebruikelijke factoren nauwkeurig moeten worden afgewogen alvorens men beslist op welke wijze moet worden opgetreden.

Hiermee, Generaal, heb ik Uw vragen naar beste weten beantwoord.

Antwoord aan Lt.-Kol. Hoytema van Konijnenburg.

1e Vraag.

De verklaring voor het feit, dat Amerika nog steeds niet over zware tanks als zodanig beschikt moet, naar men mij van Amerikaanse zijde heeft verklaard, worden gezocht in de omstandigheid dat men er nog steeds niet in is geslaagd een zware tank te fabriceren die voldoet aan de hoge eisen welke men aan haar stelt.

Uiteraard zijn verscheidene eisen betreffende zware bewapening, een maximum bescherming door pantser en tevens grote snelheid en terreinvaardigheid, gemakkelijk onderhoud e.d. steeds met elkaar in strijd, zodat het niet gemakkelijk is de ideale zware tank te bereiken.

Men gaat in de V. S. echter voortdurend voort met het doen van experimenten en er zijn dan ook van tijd tot tijd proefmodellen van zware tanks uitgekomen. Geen van allen werden tot nu toe bevredigend geacht. Hier komt bij dat men liever wacht met de productie tot een later tijdstip waarop men vermoedelijk over nog nieuwere vindingen kan beschikken.

Omschakeling van de industrie is te kostbaar als men weet dat het eindproduct al weer verouderd zal zijn wanneer het eerst afgeleverde exemplaar de fabriek verlaat.

Voorlopig stelt men zich dus tevreden met een potentieel zwaar tankbataljon, waarin de middelbare tanks, zolang dit nodig is, de plaats innemen van de zware tanks.

Voor wat Engeland betreft kan ik U zeggen dat, naar mij onlangs van Britse zijde is medegedeeld, daar de voorstanders van het invoeren van een zware tank aan de winnende hand zijn en dat men aldaar thans plannen heeft een zware tank in productie te brengen.

Nadere gegevens omtrent deze nieuwe tank zijn mij helaas niet bekend.

2e Vraag.

Inderdaad wordt in het Amerikaanse voorschrift van het Tankbataljon ge-

sproken over steun van de begeleidende batterij van 105 mm door middel van direct of indirect vuur zonder dat daarbij een prioriteit duidelijk tot uiting komt.

Wel blijkt uit verscheidene schetsen in het zelfde voorschrift, dat deze batterij nergens afzonderlijk staat opgesteld, terwijl daarentegen wel de steunende eenheden der D.A. alsmede in voorkomend geval de 81 mm mortieren van het gepantserde InfBat als vuurbasis voorkomen, zodat hieruit de conclusie mag worden getrokken dat in de geschetste gevallen de begeleidende batterij is toegevoegd aan de aanvallende infanterie-tankteams en deze dus met direct vuur zal steunen.

Op enkele andere schetsen waar zij wel voorkomt, staat zelfs de taak erbij geschreven welke dan de nadruk legt op de methode met direct vuur. Indien uitvoerbaar moet n.m.m. dan ook in de praktijk de voorkeur hieraan worden gegeven.

Ik zou voorts de nadruk willen leggen op het feit, dat de bemanning bestaat uit tankpersoneel en niet uit artilleristen en op de omstandigheid, dat deze batterij in het Amerikaanse voorschrift wordt genoemd: *assault* gun platoon. Dit wil niet zeggen dat een opleiding voor het gebruik t.b.v. indirect vuur mag worden verwaarloosd, aangezien dit in bepaalde gevallen eveneens zal voorkomen.

Antwoord aan Lt.-Kol. Lips.

- a. Evenals Overste Lips meen ik te moeten betwijfelen of ons kleine land wel voldoende mogelijkheden biedt om een Pantserdivisie op te leiden en te oefenen en ik deel de opvatting dat één jaarlijkse manoeuvre in het buitenland niet voldoende gelegenheid biedt om dit doel te bereiken. Ik geloof dan ook dat het uitgangspunt bij de beantwoording van deze vraag anders moet worden gekozen. Immers de deelname van het Nederlandse L.K. aan intergeallieerde manoeuvres in het buitenland duidt er reeds op, dat ons L.K. in oorlogstijd buiten de eigen grenzen moet kunnen optreden.

Tengevolge van de door Nederland aangegane verplichtingen in NATO-verband is tegenwoordig niet alleen ons eigen land, maar geheel Europa potentieel operatiegebied voor de Nederlandse strijdmacht.

Het is n.m.m. slechts een logisch gevolg van deze omstandigheid, dat Nederland dan ook voor de opleiding en oefening harer troepen zich in het buitenland de mogelijkheden verschafft welke het eigen land niet biedt, zoals reeds voor enige infanterie-onderdelen het geval is.

- b. Het komt mij voor, dat de tweede vraag van Overste Lips vnl. betrekking heeft op het opleidingsbeleid. Het is zeer wel mogelijk dat bij het huidige stelsel over onvoldoende technisch personeel zou worden beschikt om tot de oprichting ener Pantserdivisie over te gaan.

Ik meen echter dat de opleiding van technisch personeel een kwestie van uitwerking zou zijn, wanneer eenmaal in principe tot de oprichting ener Pantserdivisie zou zijn besloten. Ik ontveins mij niet dat deze uitwerking w.s. grote wijzigingen van het huidige systeem met zich mee zou brengen en dat w.s. meer beroepspersoneel zou moeten worden aangehouden en dat meerdere en langere technische scholing zou moeten plaatsvinden, maar ik blijf overtuigd dat hier de stelling welke men in-

neemt tegenover de kernvraag: „Pantserdivisie of geen Pantserdivisie” bepalend is en dat de andere factoren hiervan afhankelijk moeten zijn. Van de wijze waarop België dit probleem heeft opgelost ben ik helaas onvoldoende op de hoogte.

- c. Na dus de problemen „oefenterrein” en „technisch personeel” uit een nieuwe gezichtshoek te hebben gezien, zijn thans n.m.m. ook de gronden komen te vervallen, waarop de Overste Lips zich heeft afgevraagd of een Pantserdivisie ter sterkte van ongeveer $\frac{1}{3}$ der Amerikaanse Pantserdivisie wellicht meer passend zou zijn voor de Nederlandse verhoudingen. Maar buitendien meen ik dat er redenen zijn waarom een dergelijke „tertiering” niet wenselijk is. De Pantserdivisie zal nl. te veel aan schokvermogen inboeten en zij zou te zwak worden voor het uitvoeren van zelfstandige opdrachten zoals die waartoe de Amerikaanse PaDiv in staat is. T.a.v. het gebruik der divisie in de verdediging het volgende: Theoretisch is het altijd mogelijk ook op L.K.-niveau te volstaan met een betrekkelijk zwakke reserve, welke vnl. zal worden bestemd voor het doen van een tegenaanval. Men mag echter niet vergeten dat behalve met de verminderde kracht van de tegenaanval zelve, bovendien rekening moet worden gehouden met de omstandigheid dat de reserve eerder moet worden ingezet naarmate zij zwakker is. Dit houdt in dat men dan wellicht nog geen duidelijk beeld heeft van de vijandelijke aanval en dat men wellicht nog gist of men te doen heeft met de hoofdaanval of met een nevenaantal. Het gevolg zal zijn dat men huiverig is de reserve op een onjuiste plaats in te zetten en dat men — wanneer de toestand zich meer heeft afgetekend — tot de ontdekking komt dat de tegenaanval niet meer kan worden ingezet omdat de reserve te zwak is in verhouding tot de vijandelijke penetratie.

Antwoord aan Lt.-Kol. Kloppenburg.

Gaarne wil ik thans eindigen met een woord van dank aan de Overste Kloppenburg voor de aanvulling welke hij heeft gegeven. Ik geloof zeker, dat de achtergrond van „Pantserkorpsen” welke de Overste Kloppenburg ons heeft geschilderd, de inleiding welke ik heb gehouden over „de Pantserdivisie” nog waardevoller maakt.

De Voorzitter:

Ik dank de Majoor Hollertt voor de heldere en zakelijke wijze waarop hij ons een duidelijk inzicht heeft gegeven van de hedendaagse beginselen over het gebruik van de pantserdivisie, alsmede van haar samenstelling en van de wijze waarop de pantserdivisie moet worden ingepast in een moderne legerorganisatie. Hulde breng ik de inleider voor de wijze waarop hij aan de hand van de bekende opmars van het 1e Am. leger in Aug./Sept. 1944 van de Seine naar de Duitse grens de praktische toepassing van het gebruik van pantsertroepen in groter verband demonstreerde door op een duidelijke kaart met ons de 3e PaDiv, behorende tot het 7e Am. Legerkorps, bij deze opmars op de voet te volgen. Ik wil hierbij nog opmerken, dat het XIXe Korps op de Noordelijke vleugel van het 1e Am. leger op 11 September bij Visé de Maas overtrok, waarna de Nederlands/Belgische grens werd overschreden en onderdelen van dit Korps op 12 September 1944 Eijsden bereikten. waar-

mede de eerste Nederlandse gemeente na vier jaren Duitse bezetting was bevrijd.

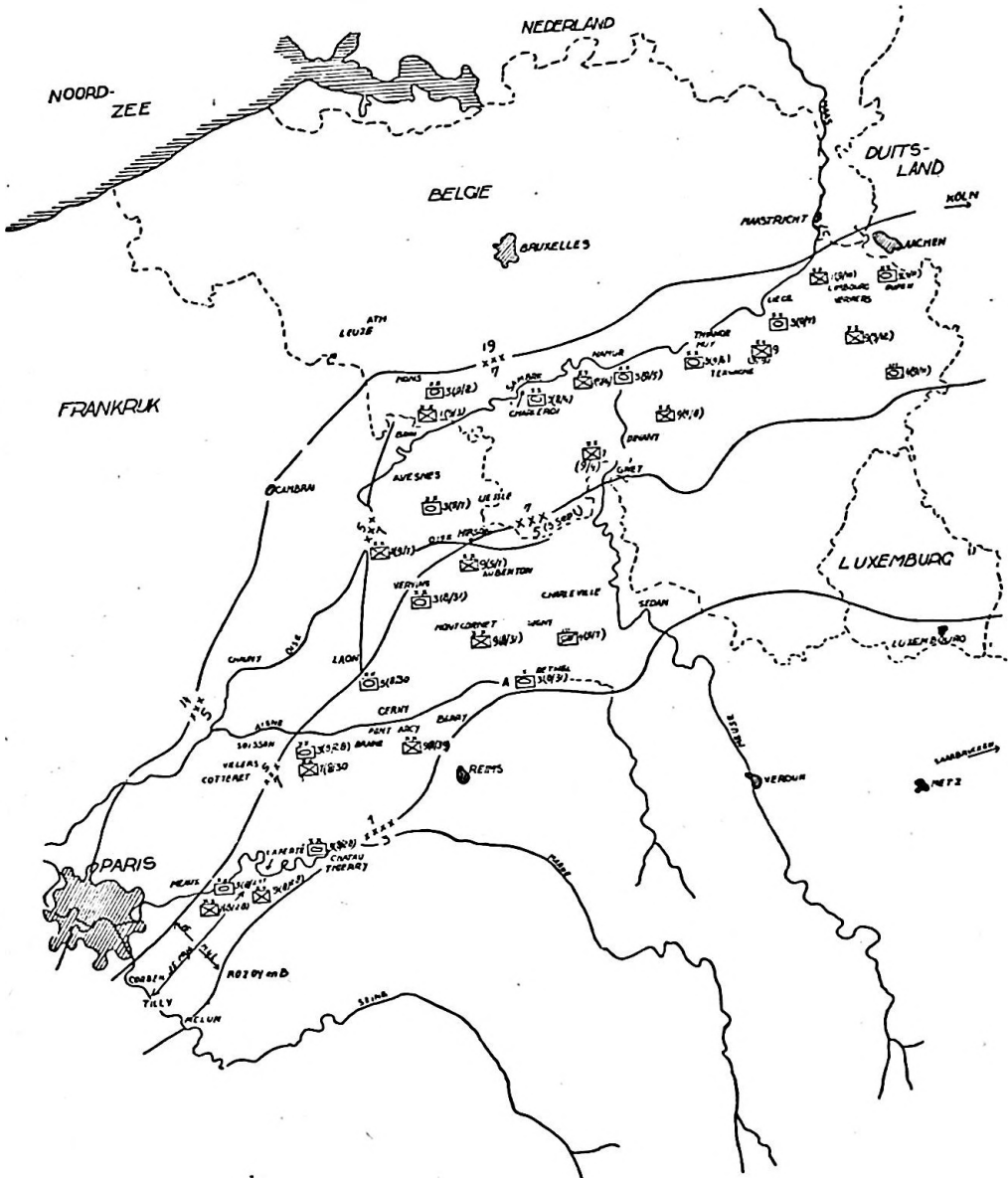
Het Bestuur acht zich gelukkig deze bijeenkomst te hebben kunnen doen houden hier in Amersfoort onder de ogen van de mannen van de nieuwe Huzarenregimenten, die de traditie van onze oude rode- en blauwe huzarenregimenten voortzetten en zich beijveren de grote beweeglijkheid, stootkracht en soepelheid van de oude cavalerie onder de moderne verhoudingen met het pantsermateriaal te evenaarden.

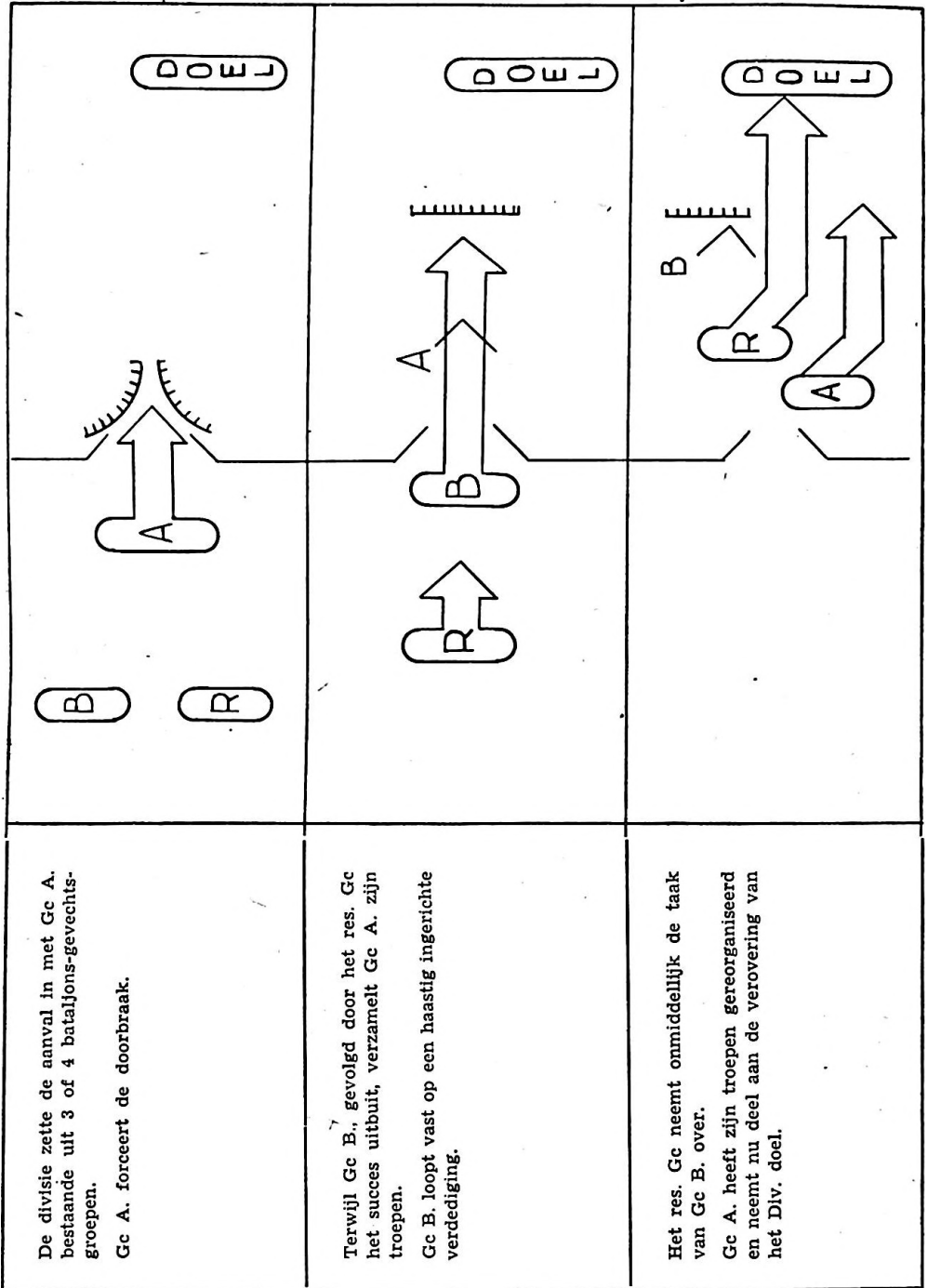
Majoor Hollertt, ik dank U nogmaals en ook dank ik de heren, die deelnamen aan het debat of vragen stelden voor hetgeen zij daardoor hebben bijgedragen om het reeds verkregen inzicht in het behandelde onderwerp nog te verruimen.

En hiermede sluit ik de vergadering.

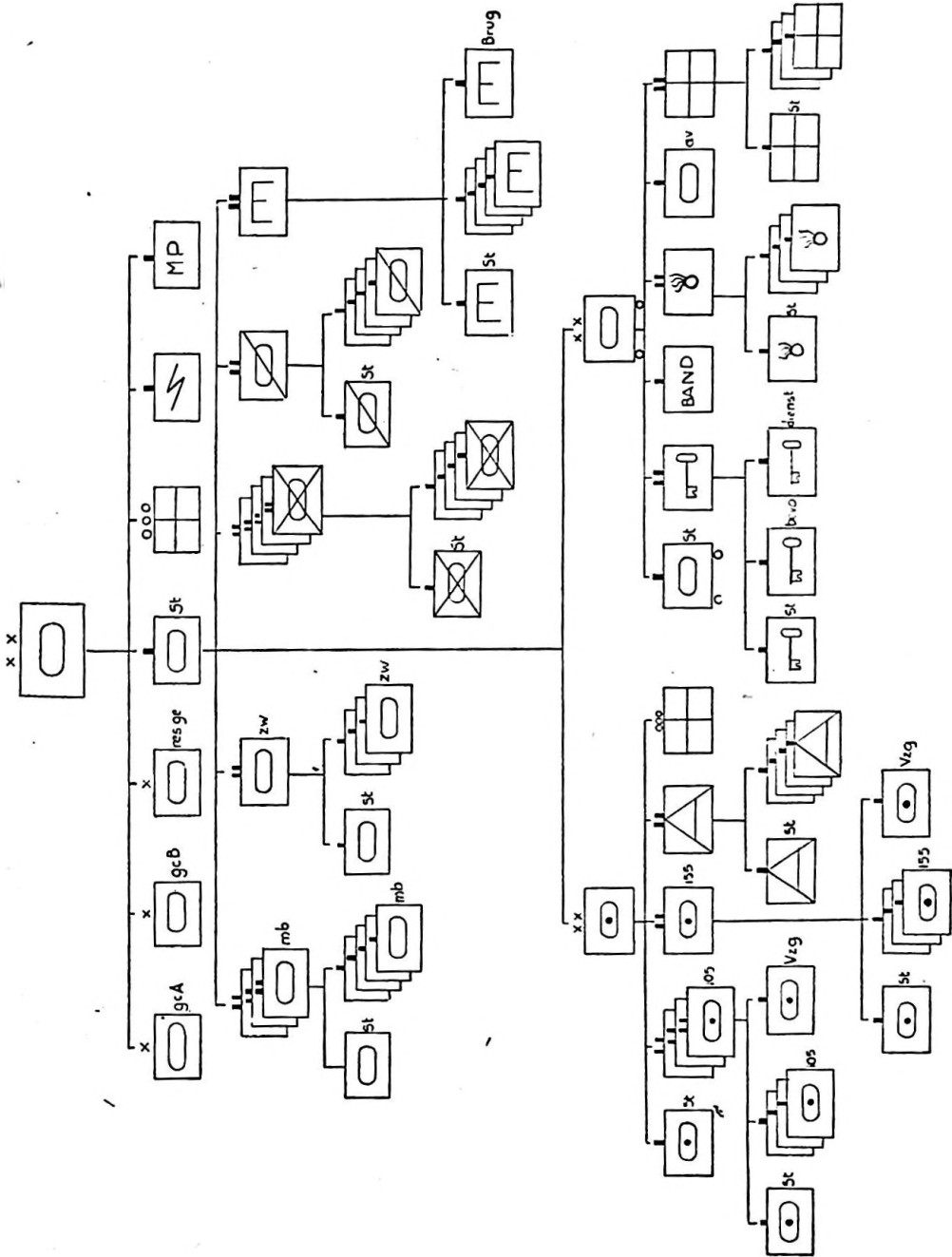
STELLINGEN

1. De Pantserdivisie is bestemd voor offensieve acties en is zeer geschikt voor het uitvoeren van zelfstandige opdrachten op grote afstanden doch zij kan ook defensieve acties op succesvolle wijze uitvoeren.
2. De opdrachten welke aan de Pantserdivisie worden verstrekt moeten zodanig zijn, dat zoveel mogelijk profijt wordt getrokken van haar kenmerkende eigenschappen n.l.:
grote beweeglijkheid,
grote vuurkracht,
grote stootkracht,
grote soepelheid.
3. Bij de uitvoering van opdrachten moet de Pantserdivisie zo min mogelijk worden gebonden door factoren welke een belemmering vormen voor het snel bereiken van haar doel. Aan de Pantserdivisie moet een zo groot mogelijke vrijheid worden gelaten t.a.v. de wijze waarop zij haar opdrachten wil uitvoeren. Hiertoe moet zij dikwijls de steun ontvangen van andere wapens en diensten.
4. Het succes van het optreden der Pantserdivisie is afhankelijk van een nauwkeurige voorbereiding en een stoutmoedige, snelle uitvoering.
5. Voortdurende logistieke ondersteuning is een „conditio sine qua non”.
6. De Pantserdivisie is een onmisbaar onderdeel van een Legerkorps.

BEKENDMAKING

NEDERLANDSE ORGANISATIE VOOR ZUIVER-
WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Voor enkele wetenschapsbeoefenaars, die daaraan in de loop van hun onderzoekingen behoefte hebben, bestaat de mogelijkheid een stipendium te krijgen voor een verblijf van één of meer maanden in Frankrijk.

Dit is een onderdeel van een uitwisseling tussen de Nederlandse Organisatie voor Zuiver-Wetenschappelijk Onderzoek (Z.W.O.) en het Centre National de la Recherche Scientifique van Frankrijk, welke twee instellingen de selectie voor deze stipendia verrichten.

Uitvoerig gemotiveerde aanvragen van wetenschappelijk gequalificeerde Nederlanders voor de periode van 1 October 1953 tot 1 October 1954 kunnen onder vermelding van referenties vóór 1 September a.s. worden ingediend bij de heer J. H. Bannier, Directeur der Nederlandse Organisatie voor Zuiver-Wetenschappelijk Onderzoek (Z.W.O.)

Namens het Bestuur der Ned. Org. voor Zuiver-
Wetenschappelijk Onderzoek (Z.W.O.)

J. H. BANNIER, Directeur.

NEDERLANDSE ORGANISATIE VOOR ZUIVER-
WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Het Bestuur van de Nederlandse Organisatie voor Zuiver-Wetenschappelijk Onderzoek (Z.W.O.) maakt bekend, dat aanvragen voor subsidie voor het jaar 1954 tot 1 September 1953 kunnen worden ingediend bij: De Directeur der Nederlandse Organisatie Z.W.O., Lange Voorhout 60, den Haag.

Deze is bereid schriftelijk of na voorafgaand overleg mondeling inlichtingen te geven.

De Organisatie stelt zich ten doel de beoefening der zuivere, d.w.z. niet op toepassing gerichte wetenschap te bevorderen op alle daarvoor in aanmerking komende wijzen.

Teneinde te bewerkstelligen, dat tengevolge van haar steun de steun van andere instanties, particuliere zowel als Regeringsinstellingen, niet wordt verminderd doch juist wordt gestimuleerd, dienen aanvragers zich terdege te beijveren tot het verkrijgen van financiële steun van alle andere daarvoor in aanmerking komende instanties alvorens zich tot de Organisatie Z.W.O. te wenden. Slechts indien steun van andere zijde in principe uitgesloten is, dan wel indien die steun geheel of partieel is afgewezen kan subsidiëring door de Organisatie worden gegeven.

De aanvragen dienen een uitvoerige wetenschappelijke motivering van het te verrichten onderzoek, alsmede een gespecificeerde begroting te bevatten, terwijl aangegeven moet worden over hoeveel jaren men verwacht, dat de subsidiëring voortgezet moet worden om het gestelde doel te bereiken.

Wanneer een bepaald onderzoek met vrucht tezamen met andere Nederlandse onderzoekers in gezamenlijk overleg en met een bepaalde arbeidsverdeling zou kunnen worden aangepakt, verdient het aanbeveling zich vooraf

daarover te beraden. Alleen wetenschappelijke doeleinden van uitnemend belang, te verrichten door of onder leiding van vooraanstaande onderzoekers, zullen gesteund kunnen worden.

De Organisatie kan de wetenschapsbeoefening onder meer bevorderen door:

- a. Nederlandse onderzoekers of groepen van onderzoekers door financiële steun in de gelegenheid te stellen zich aan het beoogde onderzoek te gaan of te blijven wijden, dan wel daarvoor wetenschappelijke medewerkers of ander personeel aan te stellen, of speciaal voor het betreffende onderzoek te bezigen instrumentarium of studiemateriaal in bruikleen aan te schaffen.
- b. Nederlandse onderzoekers in de gelegenheid te stellen in het buitenland te verblijven of daarheen te reizen, teneinde zich te wijden aan onderzoekingen of studies, waarvoor Nederland zich, om welke redenen ook, minder eigent.
- c. Befaamde buitenlandse geleerden in de gelegenheid te stellen in Nederland cursussen, demonstraties of voordrachten te geven.
- d. Bij te dragen in de kosten van publicatie van belangrijke wetenschappelijke resultaten van Nederlandse onderzoekingen.
- e. Op andere, daartoe door de Raad voor het Zuiver-Wetenschappelijk Onderzoek geschikt geachte wijzen.

Volledigheidshalve zij vermeld, dat ook voor continuering in 1954 van reeds eerder aangevangen ondersteuning de aanvragen voor 1 September 1953 moeten worden ingediend.

's-Gravenhage, Mei 1953.

Namens het Bestuur der Ned. Org. voor Zuiver-
Wetenschappelijk Onderzoek (Z.W.O.)

J. H. BANNIER, Directeur.

MEDEDELINGEN VAN HUISHOUEDELIJKE AARD

NIEUWE LEDEN

Nederland

's-Gravenhage: L. L. A. Verpalen, res. majoor; Bibl. Commissie Min. v. O. t.b.v. C.T.L.; Gebr. v. Cleef; H. J. Verdier, Lt. ter Zee S.D I; S. D. Duyverman, Directeur-Generaal van Oorlog.

Aerdenhout: O. Zijlstra, 1e Lt. Mariniers.

Amersfoort: D. A. Jippes, res. Kap. Vbd.; J. H. W. Nix, Majoor der Huzaren.

Amsterdam: R. Soedijona; Ario Dama p/a Purchasing Comm.

Arnhem: J. D. Besselink, 1e Lt. Art.

Breda: G. van Zuijdam, Cadet-Cav. K.M.A.; J. J. A. F. Kannemans, 2e Luit. L.J.; M. L. Fernée, res. Lt. Kon. Luchtm.

Ede: B. Andringa, Luit. Kol. Lu Art.; C. P. Dekker, Kapt. Art.; J. Ter Schegget, 1e Lt. Art.

Noordwijk a/zee: G. E. Lagerweij, 2e Luit. der Mariniers.

Roosendaal: G. P. Giesberts, Kap. der Mariniers.

Rijswijk: B. van der Mee.

Utrecht: N. Joh. Duyster, Kap. Inf.

Vught: C. F. Hulst, 1e Lt. Inf.

Zuilen (U.): W. J. L. Volleman, 2e Lt. Inf.

Suriname

Paramaribo: J. Storm v. Leeuwen, 1e Lt. b.d.; H. J. Huizinga, Kap. Inf.; F. v. d. Upwich, Kap. Inf.; E. L. Souweine, res. 1e Lt. Inf.; L. J. van der Zee, res. 2e Lt. K.C.T.

Buitenland

Republiek Indonesia

Medan: E. Pondaag.

Brastagi: Major Adjie, Kmd Res. II/S. T.

Djakarta: W. Piet, res. 1e Luit.; J. C. Reeser, Kap. Inf.

De contributie voor het werkjaar 1952—1953 is vastgesteld op f 10.—. De leden, die zulks nog niet deden, wordt verzocht hun contributie wel te willen storten op postrekening 78828 van de Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap, Den Haag.

Om onnodige last en onkosten te vermijden worden geen kwitanties aan de deur aangeboden.

Het Bestuur van de Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap bestaat uit: M. R. H. Calmeyer, Lt.-Generaal G.S., Voorzitter; I. A. Aler, Lt.-Generaal-Vlieger, Chef Kon. Luchtmachtstaf; D. A. van Hilten, Luit.-Generaal b.d., Redacteur Orgaan en W.J.; C. M. L. Schaper, Schout bij Nacht-Vliegehr, Vlagofficier Marine Luchtvaartdienst; J. J. de Wolf, Kolonel der Genie; J. H. Couzy, Generaal-Majoor der Artillerie; H. Bos, Commandeur, plv. Chef Marine Staf; E. J. C. van Hootegem, Luit.-Kolonel Gen. Staf Directeur H.K.S.; Mr F. R. Mijnlief, Raadadviseur in algemene dienst bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken belast met de leiding van de afd. Openbare Orde en Veiligheid; D. Berlijn, Majoor-Vlieger Waarnemer; J. P. Boots, Res. Luit.-Kolonel b.d., Secretaris-Penningmeester, van Alkemadelaan 215, Den Haag, telefoon 774621.

Geeft bij adresverandering kennis aan de Secretaris-Penningmeester,
van Alkemadelaan 215, 's-Gravenhage
en vergeet vooral niet ons een nieuw lid op te geven

INHOUDSOPGAVE 1952—1953

---

1. Noodzaak en opzet van een totaal Verdedigingsplan, door Reserve-Majoor der Artillerie Mr O. W. S. Josephus Jitta, Secr. van de Algemene Verdedigingsraad 1— 39
2. De taak van de militaire psychiater bij het opvoeren van de gevechtskracht van het leger, door Generaal-Majoor Dr J. Th. Wilkens ..... 41— 74
3. De Europese Defensie-Gemeenschap door Generaal-Majoor Th. E. E. H. Mathon 75— 97
4. Geleide Projectielen, door Luit. ter Zee 1ste kl. A. van Sorge ..... 101—158
5. De Pantserdivisie, door Majoor der Cavalerie J. L. Hollertt ..... 161—201

VRAAGT VRIJBLIJVEND DE
nieuwe
CATALOGUS W 5
 20 pagina's 3 kleurendruk met
 gegevens en vele praktijkfoto's

Door en door
 hetzelfde
 oersterke
 materiaal
 (5—6 cm. dik).

Interne
 bewapening
 met
 rondstaal.

NIEUWE
 waterfilm-
 verdeler.

Eenvoudig te
 reinigen met
 VIM
 (de bekende
 gele bus)

8 persoons **Ocriet** wasfontein

Ocriet wasfonteinen zijn zo sterk als een bunker. Reeds honderden zijn in gebruik in kazernes, militaire kampen en op vliegvelden. Vraagt catalogus W 5 aan:

Ocriet FABRIEK ..

BAARN - TELEFOON 2380 - 3037 (N 2954)